Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού
Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι

Τετράδιο Εργασιών

α΄ τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**Άννα Ιορδανίδου,** *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών* **Αναστασία Αναστασοπούλου,** *Εκπαιδευτικός* **Ιωάννης Γαλανόπουλος,** *Εκπαιδευτικός* **Ιωάννης Δρυς,** *Εκπαιδευτικός* **Άννα Κόττα,** *Εκπαιδευτικός* **Πέτρος Χαλικιάς,** *Εκπαιδευτικός*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	**Αθανάσιος Τριλιανός,** *Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών* **Αθανάσιος Γιαννίκας,** *Σχολικός σύμβουλος* **Ιωάννης Ντελής-Σμυρίλιος,** *Εκπαιδευτικός*
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	**Γιώργος Πισκοπάνης,** *Σκιτσογράφος-Εικονογράφος*
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	**Παναγιώτα Χατζηθεοχάρους,** *Φιλόλογος*
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	**Πέτρος Μπερερής,** *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου* **Χρήστος Παπαρίζος,** *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	**Πηνελόπη Παπαϊωάννου,** *Φιλόλογος*
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	**Στέφανος Δασκαλάκης,** *Εικαστικός καλλιτέχνης*
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	**ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.**

Γ΄ Κ.Π.Σ. / **ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ** / **Ενέργεια 2.2.1** / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΣΠΑ 2007-2013
πάνω μας σε σε κάνει
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Αναστασία Αναστασοπούλου Ιωάννης Γαλανόπουλος Ιωάννης Δρυς
Άννα Ιορδανίδου Άννα Κόπτα Πέτρος Χαλικιάς

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού
Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι
Τετράδιο Εργασιών

α΄ τεύχος

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Ο φίλος μας το περιβάλλον 7

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Η ζωή στην πόλη 17

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Τα ζώα που ζουν κοντά μας 29

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Οι φίλοι μας, οι φίλες μας 41

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Μουσική 53

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Βιβλία - βιβλιοθήκες 63

Ενότητα 1

Ο Γιώργος και η Γεωργία είναι μαθητές της Ε΄ Δημοτικού με... οικολογικές ανησυχίες. Γι' αυτό και μπορούμε να τους ονομάσουμε Οικο-Γιώργο και Οικο-Γεωργία! Για να δούμε τις δραστηριότητες που προτείνουν για το περιβάλλον.

Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα ανακαλύψαμε διάφορους τρόπους για να προστατέψουμε το περιβάλλον. Πρώτος τρόπος: **φυτεύουμε λουλούδια**.

Τα λουλούδια που φυτρώνουν στο τσιμέντο

Στην ανατολική Κρήτη, σ' ένα ορεινό χωριό, τη Ζήρο, είδαμε τις πιο πολύχρωμες γωνιές της γειτονιάς. Μια πανδαισία χρωμάτων. Στα μπαλκόνια, στις αυλές, στον δρόμο, μέσα σε γλάστρες, μεγάλωναν λουλουδιασμένα φυτά. Μα αυτό που τραβούσε την προσοχή ήταν κάτι άλλο. **Τα λουλούδια του τσιμέντου.**

Στις γωνιές των δρόμων, των σκαλοπατιών, σε κάθε σχισμή του τσιμέντου, είχαν φυτρώσει πολύχρωμα, μυρωδάτα μπουκέτα. Στην αρχή, όπως μας είπαν οι κάτοικοι, ήταν λίγα, σκόρπια, όπως συνήθως στα περισσότερα χωριά. Μετά, οι κάτοικοι τα «υιοθέτησαν». Και κάθε χρόνο γίνονταν πιο πολλά. Τον περασμένο χρόνο ένας υπάλληλος του δήμου τόλμησε να τα ψεκάσει με ζιζανιοκτόνα «για να μην καταστρέφουν τον δρόμο». Οι κάτοικοι διαμαρτυρήθηκαν και ψεκαστήρας δεν πέρασε ξανά από τα σοκάκια του χωριού. Το τσιμέντο «άνθισε» και φέτος. Γυναίκες και άντρες, μεγάλοι και παιδιά καμαρώνουν τις πολύχρωμες γωνιές κάθε γειτονιάς.

Μας εμπιστεύτηκαν κι ένα μυστικό: Οι κάτοικοι σκορπίζουν σπόρους σε σχισμές των δρόμων, των τοίχων, όπου υπάρχει λίγο χώμα, και έτσι, μαζί με τον άνεμο, βοηθούν στην εξάπλωση των φυτών. Τα υπόλοιπα τα αναλαμβάνει η φύση. Δε χρειάζονται καν πότισμα.

περιοδικό *Η φύση*, τεύχος 98, καλοκαίρι 2002 (διασκευή)

1

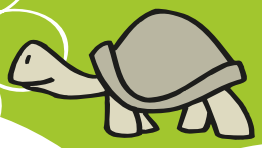

1. Στο κείμενο περιγράφεται πώς οι κάτοικοι ενός χωριού κατάφεραν να ομορφύνουν το περιβάλλον φυτεύοντας λουλούδια ακόμα και στο τσιμέντο. Υπάρχουν επιρρήματα και φράσεις σε αιτιατική ή φράσεις με προθέσεις που μας δείχνουν τον χρόνο που έγιναν τα γεγονότα:

στην αρχή **μετά** **κάθε χρόνο** **τον περασμένο χρόνο** **φέτος**

Ξαναγράψτε το κείμενο με σύντομο τρόπο χρησιμοποιώντας αυτά τα επιρρήματα και τις φράσεις. Για παράδειγμα:

*Τα λουλούδια **στην αρχή** ήταν λίγα και σκορπισμένα εδώ κι εκεί.*

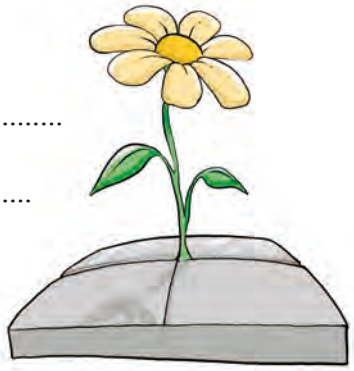

Μετά .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Χρησιμοποιώντας τα ίδια ή παρόμοια επιρρήματα και φράσεις γράψτε στο τετράδιό σας μια δική σας ιστορία με θέμα το φύτεμα λουλουδιών ή δέντρων.

Δεύτερος τρόπος: **προστατεύουμε τους βιότοπους, όπου ζουν άγρια ζώα**.

Τα αγριόγιδα της βόρειας Πίνδου

Μετρημένα στα δάχτυλα είναι τα βουνά της Ελλάδας όπου υπάρχουν αγριόγιδα: στον Όλυμπο, στην Γκιόνα και στην Οίτη, και φυσικά στα άγρια και απότομα βουνά της βόρειας Πίνδου. Ακόμα όμως και σ' αυτά τα βουνά οι πληθυσμοί τους είναι μικροί και κινδυνεύουν να εξαφανιστούν εξαιτίας της λαθροθηρίας.

Μια από τις βασικές δράσεις του προγράμματος του WWF Ελλάς είναι η καταγραφή του πληθυσμού του αγριόγιδου της βόρειας Πίνδου. Για τον σκοπό αυτό μια σειρά ερευνητικών αποστολών προγραμματίστηκαν να πραγματοποιηθούν από το 2000 ως το 2002. Έτσι, βρεθήκαμε κι εμείς στα οροπέδια της οροσειράς της Τύμφης.

Παρασκευή 30/11/2001. Είχαμε ανέβει αποβραδίς στο μεγάλο λιβάδι, κάτω από την Γκαμήλα, την ψηλότερη κορυφή της οροσειράς της Τύμφης και του εθνικού δρυμού Βίκου-Αώου. Άλλη μια αποστολή, η τελευταία του φθινοπώρου. Με τη βοήθεια του τηλεσκοπίου εντοπίσαμε δύο αγριόγιδα, μάνα με μικρό, που στέκονταν ακίνητα στην κορυφή ενός μεγάλου κάθετου βράχου. Σημειώσαμε τα πάντα γύρω από τον βιότοπο και το μικρό κοπάδι των αγριόγιδων που βλέπαμε, δηλαδή το υψόμετρο, την κλίση της πλαγιάς, τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος σε μια ακτίνα πενήντα μέτρων γύρω από το κοπάδι, το φύλο, την ηλικία τους, τις αντιδράσεις τους κ.ά.

Αφήσαμε το κατάλυμά μας και πήραμε τον δρόμο προς την κορυφή. Ξέραμε πως θα βρίσκαμε το μεγάλο κοπάδι.

Πράγματι, έπειτα από δυο ώρες πορεία, διακρίναμε στο χείλος του γκρεμού τον αρχηγό του κοπαδιού, ένα τεράστιο αρσενικό που οδηγούσε τα θηλυκά με τα μικρά τους, δώδεκα συνολικά ζώα, για βοσκή στο διπλανό λιβάδι.

Σημειώσαμε κι εδώ όλα τα στοιχεία και συνεχίσαμε στην ανηφόρα. Έπειτα από δυόμισι ώρες περπάτημα, φτάσαμε στη θέση όπου θα έπρεπε να ήταν το τρίτο κοπάδι. Όμως ούτε κουνούπι δε φαινόταν στον ορίζοντα. Δεν αργήσαμε να ανακαλύψουμε ίχνη από άρβυλα ανθρώπων και πέντε άδεια φυσίγγια για κυνήγι. Ήταν φανερό πως οι λαθροκυνηγοί είχαν δράσει σ' αυτή την περιοχή...

περιοδικό *Το πάντα*, τεύχος 37, Ιανουάριος-Μάρτιος 2002 (διασκευή)

3. Φτιάξτε το χρονοδιάγραμμα της ερευνητικής αποστολής, αφού βρείτε και υπογραμμίσετε τα επιρρήματα και τις φράσεις που δηλώνουν χρόνο. Χρησιμοποιήστε χρόνο ενεστώτα.

Πέμπτη 29/11/2001. *Το βράδυ φτάνουμε στο* ..... .

.....

Παρασκευή 30/11/2001. .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Στο κείμενο βρίσκουμε τις σύνθετες λέξεις *λαθροθηρία*, *λαθροκυνηγός*. Έχουν σχηματιστεί από το αρχαίο ελληνικό επίρρημα *λάθρα*, που σήμαινε «κρυφά». Βρείτε και άλλες σύνθετες λέξεις με το «λάθρα» στο λεξικό και σημειώστε την ετυμολογία τους και τη σημασία τους με απλά λόγια.

Λέξη	Ετυμολογία και σημασία
λαθροθηρία	λάθρα + θήρα (= κυνήγι) το να κυνηγάει κανείς παράνομα
λαθροκυνηγός / λαθροθήρας	

Τρίτος τρόπος: **προστατεύουμε τους υγροβιότοπους, όπου ζουν σπάνια είδη πουλιών, εντόμων και φυτών**.

Πάρτι στη... λάσπη

Πάμε για ένα φανταστικό πάρτι σε υγροβιότοπους; Το οργανώνει ο Σύλλογος Μεταναστευτικών Πουλιών και ο Σύλλογος «Υγρός Κόσμος»!

Οι οικοδεσπότες είχαν οργανώσει το πάρτι τέλεια. Πρώτα πήραμε ένα μεζεδάκι στο δέλτα του Έβρου, μετά με παρέλαβε ένας σταχτοτσικνιάς, που με πήγε στη λίμνη Βιστονίδα. Εκεί μου πρόσφεραν νοστιμότατα ψαρικά, σερβιρισμένα σε πιατέλες-νούφαρα.

Ύστερα ο δεντροβάτραχος με έβαλε να σκαρφαλώσω σ' ένα δέντρο και ο φίλος του ο βάτραχος επέμενε να με μάθει πώς να βυθίζομαι στο νερό και να αφήνω μόνο τα μάτια μου απ' έξω. Τον απογοήτευσα μάλλον, αλλά τα πράγματα ήταν χειρότερα κατόπιν με τις λιβελούλες. Εννοούσαν να με κάνουν να πετάξω από φυλλαράκι σε φυλλαράκι στα φυτά της λίμνης χωρίς να πέσω στο νερό! Αδύνατον να καταλάβουν ότι δεν είμαι ιπτάμενος χορευτής όπως αυτές! Τι γλίστρες έφαγα δε λέγεται!

Μετά από λίγο ο καλαμοκανάς μού πρότεινε περίπατο στη λιμνοθάλασσα. Καταλαβαίνετε τι έπαθα. Εκείνος έχει αυτά τα ωραία ψηλά και λεπτά πόδια που τον βοηθάνε να προχωράει στο νερό. Εγώ τσαλαβουτούσα άχαρα και εκείνος με κόπο συγκρατούσε τα γέλια του.

Στο τέλος, συνάντησα τον αργυροπελεκάνο στην Κερκίνη. Έβγαλε πέντε ψαράκια από τη σακούλα που κρέμεται κάτω από το σαγόνι του και με κέρασε.

περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, 6/2/00 (διασκευή)

5. Στο κείμενο αναφέρονται πουλιά, έντομα και φυτά που υπάρχουν στους υγροβιότοπους της Ελλάδας. Υπογραμμίστε τα σημεία όπου δίνονται πληροφορίες γι' αυτά, βρείτε περισσότερες πληροφορίες στην εγκυκλοπαίδεια και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

όνομα (όπως το ξέρει ο κόσμος και επιστημονική ονομασία)	είδος (πουλί, έντομο ή φυτό)	πού ζει	τι τρώει	πώς είναι

6. Ξαναγράψτε το κείμενο χρησιμοποιώντας χρονικές προτάσεις, όπως παρακάτω:

Αφού πήραμε ένα μεζεδάκι, με παρέλαβε .....

και με πήγε .....

Όταν έφαγα τα ψαρικά, ο δεντροβάτραχος .....

.....

.....

Μόλις τελείωσα τις αποτυχημένες μου προσπάθειες, οι λιβελούλες .....

.....

και μετά ο καλαμοκανάς .....

.....

Ενώ τσαλαβουτούσα .....

.....

Τέταρτος τρόπος: **χρησιμοποιούμε ποδήλατο για τις μετακινήσεις μας**.

Μια ολόκληρη πόλη χρησιμοποιεί ποδήλατο

ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Ένα πείραμα βρίσκετ__ σε εξέλιξη αυτή την εποχή στην Καρδίτσα. Πείραμα που, αν πετ__χει, μπορεί να δημιουργ__σει στροφή σε έναν άλλο τρόπο ζωής, πιο φιλικό προς το περιβάλλον, σε πολλές πόλεις της Ελλάδας.

Με κεντρικό σύνθημα «η Καρδίτσα μπορεί να γίνει η πόλη των ποδηλάτων, κάνε κι εσύ τη δική σου αρχή» ο τοπικός δήμος έχει αρχ__σει εδώ και χρόνια την προσπάθεια να στρέψει τους πολίτες στη χρήση ποδηλάτου. Το αποφασιστικό βήμα γίνετ__ πλέον με την κατασκευή δικτύου ποδηλατοδρόμων στο κέντρο της πόλης, σε δρόμους ταχείας κυκλοφορίας αυτοκινήτων.

Η πόλη έχει μεγάλη παράδοση στη χρήση ποδηλάτου. Ακόμη και χωρίς ειδική υποδομή, ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων χρησιμοποιούν ποδήλατο στις μετακινήσεις τους. Σχεδόν στο σύνολό τους οι μαθητές γυμνασίου και λυκείου μετακινούντ__ με ποδήλατα, στις γειτονιές το ποδήλατο είναι το αγαπημένο παιχνίδι μικρότερων παιδιών, ενώ και στο κέντρο της πόλης ποδήλατο και αυτοκίνητο συνυπάρχουν, καθώς πολλοί προτιμούν το δίκυκλο για να πάνε στη δουλειά τους ή για τα καθημερινά ψώνια.

Σε όλες τις πλατείες στο κέντρο της πόλης αλλά και στον χώρο της δημοτικής αγοράς έχουν τοποθετ__θεί θέσεις στάθμευσης ποδηλάτων. Για να ενθαρρ__νει τη χρήση του ποδηλάτου, ο δήμος έχει πάρει και άλλη μια πρωτοβουλία. Γύρω από το κέντρο της πόλης λειτουργούν οκτώ υπαίθριοι δημοτικοί χώροι στάθμευσης, με χρέωση 0,8 ευρώ την ώρα. Εκεί υπάρχουν ποδήλατα του δήμου, τα οποία μπορεί κάθε πολίτης που σταθμεύει το αυτοκίνητό του να χρησιμοποι__σει δωρεάν για να κιν__θεί στο κέντρο.

περιοδικό «ΟΙΚΟ», *Η Καθημερινή*, Οκτώβριος 2003 (διασκευή)

7. Συμπληρώστε σωστά τα γράμματα που λείπουν στα ρήματα του κειμένου και τοποθετήστε το καθένα στη θέση του.

Ενεστώτας	**Παρατατικός**	**Εξακολουθητικός μέλλοντας**
Παρακείμενος	**Αόριστος**	**Συνοπτικός μέλλοντας**
	Υπερσυντέλικος	**Συντελεσμένος μέλλοντας**

8. Στο κείμενο υπάρχει η φράση «φιλικό προς το περιβάλλον». Ψάξτε στο λεξικό για να εντοπίσετε την οικογένεια της λέξης περιβάλλον και σκεφτείτε όσες περισσότερες φράσεις μπορείτε που να την περιέχουν, όπως αυτή του κειμένου.

Οικογένεια λέξεων

απλές λέξεις	σύνθετες λέξεις
βάλλω	περιβάλλω

Φράσεις

φιλικό προς το περιβάλλον

φυσικό περιβάλλον

μόλυνση του περιβάλλοντος

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ενότητα 2

Μπορείτε να φανταστείτε ότι κάπου στον κόσμο υπάρχει μια «φαντασμαγορική ακυβέρνητη πόλη»; Το άρθρο που θα διαβάσετε παρακάτω σάς οδηγεί σ' αυτήν.

Η Άλκηστη είναι μια μαθήτρια της Ε΄ Δημοτικού, όπως κι εσείς. Της αρέσει να ταξιδεύει σε πόλεις του ονείρου και της φαντασίας. Θέλετε να ταξιδέψετε μαζί της;

ΟΡΟΒΙΛ: η φαντασμαγορική ακυβέρνητη πόλη

Λίγα χιλιόμετρα μακριά από τη Βεγγάλη της Ινδίας υπάρχει μια αλλιώτικη πόλη, εντελώς διαφορετική, τόσο στην όψη όσο και στη ζωή που ζουν οι κάτοικοί της. Είναι μια πόλη όπου τα δημόσια κτίρια και τα περισσότερα σπίτια μοιάζουν να έχουν «δραπετεύσει» από ταινία φαντασίας, μια πόλη που δεν έχει δήμαρχο, αστυνομία, δικαστήρια, αλλά ούτε κεραίες τηλεόρασης και ούτε, βέβαια, τηλεοπτικά κανάλια. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, οι 1.500 κάτοικοί της δουλεύουν για να έχουν ό,τι χρειάζονται, μοιράζονται μεταξύ τους αρμονικά ό,τι έχουν και ασχολούνται με όσα μπορούν για να αναπτύξουν την πνευματική τους ζωή. Η πόλη αυτή ιδρύθηκε πριν από 35 χρόνια, το 1968, από δύο Ινδούς οραματιστές που θέλησαν να φτιάξουν έναν τόπο που θα ήταν το ξεκίνημα, η «αυγή» μιας νέας διαφορετικής ζωής για όλους τους ανθρώπους του πλανήτη.

περιοδικό *Τα Σαΐνια*, Νοέμβριος 2003

1. Στο παραπάνω κείμενο υπογραμμίστε τα επιρρήματα και τις φράσεις που φανερώνουν τόπο, χρόνο, τρόπο και γράψτε τα στην κατάλληλη θέση στον πίνακα που ακολουθεί. (Συμβουλευτείτε και τη γραμματική.)

τόπος (πού;)	χρόνος (πότε;)	τρόπος (πώς;)

2. Με βάση το παραπάνω κείμενο, συμπληρώστε τα κενά με επιρρήματα και φράσεις που ταιριάζουν:

Ταξιδέψτε και ανακαλύψτε ..... στη Βεγγάλη της Ινδίας μια αλλιώτικη πόλη. Θαυμάστε τα σπίτια που βρίσκονται ..... και μοιάζουν σαν αυτά που βλέπουμε ..... ταινία φαντασίας. Ψάξτε για κεραίες τηλεόρασης και τηλεοπτικά κανάλια. Δε θα βρείτε .....! Παρατηρήστε τους κατοίκους της ..... μοιράζονται ό,τι έχουν μεταξύ τους και ..... καταφέρνουν ..... να ασχολούνται με εκπαίδευση, μουσική, χορό, διάβασμα και άσκηση.

Ντίσνεϋλαντ

Ποιο παιδί, αλήθεια, δεν ονειρεύεται να βρεθεί στην πόλη των παιχνιδιών και της φαντασίας, την Ντίσνεϋλαντ; Πάρτε το πρώτο αεροπλάνο μαζί με την Άλκηστη και ταξιδέψτε ως το Παρίσι. Από εκεί με το τρένο οδηγηθείτε στην Ντίσνεϋλαντ.

Βγαίνοντας από τον σταθμό του τρένου που μας μετέφερε από το Παρίσι, μείναμε για μερικά λεπτά με ανοιχτό το στόμα, νιώθοντας ότι μπήκαμε σε μια άλλη χώρα, γνώριμη από τα παιδικά μας χρόνια. Στη χώρα του ονείρου και της φαντασίας. Όταν φτάσαμε στην είσοδο, αφήσαμε τα χρώματα, τη μουσική, τα θεάματα, τις παρελάσεις των ηρώων της Ντίσνεϋ να μας μαγέψουν. Το τεράστιο πάρκο της ευρωπαϊκής Ντίσνεϋλαντ χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες: την Κεντρική Οδό, τη Γη των Συνόρων, τη Γη της Περιπέτειας, τη Γη της Φαντασίας και τη Γη της Ανακάλυψης. Από τον σιδηροδρομικό σταθμό της Κεντρικής Οδού, στην είσοδο του πάρκου, ατμοκίνητα τρένα ξεκινούν για τον γύρο του πάρκου. Επισκεφτήκαμε τον Πύργο της Ωραίας Κοιμωμένης με τον φοβερό Δράκο, τον Πύργο των Φαντασμάτων με τους τρομερούς πειρατές της Καραϊβικής, το σπίτι-δέντρο των Ροβινσώνων, ταξιδέψαμε στη Γη της Φαντασίας με τον Πίτερ Παν, τον Πινόκιο, τη Χιονάτη και την Αλίκη. Ανακατευτήκαμε με τους άλλους στην Αγορά του Αλαντίν και συνεχίσαμε την εξερεύνησή μας στον κόσμο του σύμπαντος, ταξιδεύοντας με διαστημόπλοιο.

περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, 27/9/99 (διασκευή)

3. Ας πούμε ότι θέλετε να δώσετε οδηγίες σ' έναν φίλο σας ή μια φίλη σας για το πώς θα πάνε στην Ντίσνεϋλαντ και τι θα δουν εκεί. Μπορείτε να αλλάξετε το παραπάνω κείμενο, αρχίζοντας κάπως έτσι:

Μόλις φτάσεις στο αεροδρόμιο του Παρισιού, **παίρνεις** το τρένο για την Ντίσνεϋλαντ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ή κάπως έτσι:

Μόλις φτάσεις στο αεροδρόμιο του Παρισιού, **πάρε** το τρένο για την Ντίσνεϋλαντ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ή κάπως έτσι:

Μόλις φτάσεις στο αεροδρόμιο του Παρισιού, **να πάρεις** το τρένο για την Ντίσνεϋλαντ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Όπως είδαμε και στο βιβλίο μας, όταν δίνουμε οδηγίες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **οριστική ενεστώτα**, σαν να περιγράφουμε σε κάποιον τι να κάνει, ή **εξακολουθητική** ή **συνοπτική προστακτική** ή **εξακολουθητική** ή **συνοπτική υποτακτική**, για να του πούμε τι να κάνει. Αφού γράψετε τα κείμενά σας, βάλτε στην κατάλληλη θέση τα ρήματα στον παρακάτω πίνακα:

Οριστική ενεστώτα	Συνοπτική προστακτική	Συνοπτική υποτακτική
παίρνεις	πάρε	να πάρεις

4. Στο ταξίδι σας αυτό συναντήσατε πολλούς από τους ήρωες των παιδικών παραμυθιών. Φτιάξτε μια ιστορία με ένα φανταστικό ταξίδι και πρωταγωνιστή τον Πινόκιο (το αστείο ξύλινο ανθρωπάκι με τη μεγάλη μύτη που αγαπάει να λέει τόσο συχνά ψέματα) και εσάς, εικονογραφήστε την και παρουσιάστε τη στην τάξη.

Τι χρειαζόμαστε για το *φανταστικό ταξίδι*;

Κοιτάξτε τα συννεφάκια που μας δίνουν μερικές ιδέες για το *φανταστικό ταξίδι*:

Πότε έγινε; .....

.....

Πού έγινε; .....

.....

Τι έγινε; .....

Ποιοι πήραν μέρος; .....

.....

Σκέψεις και συναισθήματα

.....

.....

.....

.....

.....

Πώς έγιναν τα πράγματα; (σειρά των γεγονότων)

.....

.....

.....

Γιατί έγιναν; (αιτίες) .....

.....

.....

Τι έγινε μετά; (συνέπειες) .....

.....

.....

5. Τα παιδιά αποφάσισαν για την έκθεση του σχολείου να φτιάξουν μια πόλη, όπου πρωταγωνιστής δε θα ήταν τα χαρτόνια ή ο πηλός αλλά τα άδεια τενεκεδάκια από τις κονσέρβες. Διαβάστε παρακάτω τα υλικά που χρειάστηκαν και πώς κατασκεύασαν αυτή την περίεργη πόλη:

Μια σύγχρονη τενεκεδούπολη

Υλικά

- Χοντρό χαρτόνι
- Τενεκεδάκια διάφορα
- Αλευρόκολλα
- Χρώματα
- Τσαλακωμένες εφημερίδες
- Σπιρτόξυλα
- Μικρά κλαδιά δέντρων
- Σφουγγάρια βαμμένα

Εκτέλεση

Στρώνουμε το χαρτόνι στο πάτωμα.

Κολλάμε επάνω τα τενεκεδάκια, στα οποία δίνουμε τη μορφή σπιτιών.

Τα βάφουμε με διαφορετικά χρώματα.

Κολλάμε επάνω τους εφημερίδες για τοίχους, σπιρτόξυλα για παράθυρα.

Τοποθετούμε επάνω στα τενεκεδάκια μικρά κομμάτια σφουγγαριού για σκεπή.

Πλουτίζουμε την τενεκεδούπολη με μικρά κλαδιά δέντρων.

Συμπληρώνουμε στην τενεκεδούπολη ό,τι άλλο θέλουμε.

6. Στο παραπάνω κείμενο οι οδηγίες είναι γραμμένες σε ενεστώτα οριστικής. Προσπαθήστε να τις γράψετε σε συνοπτική προστακτική. (Δείτε και την άσκηση 3.)

Εκτέλεση

Στρ*ώστε* το χαρτόνι στο πάτωμα.

Κολλ_____ επάνω του τα τενεκεδάκια και δ_____ τους τη μορφή σπιτιών.

Β_____ τα με διαφορετικά χρώματα.

Κολλ_____ επάνω τους εφημερίδες για τοίχους, σπιρτόξυλα για παράθυρα.

Τοποθετ_____ επάνω στα τενεκεδάκια μικρά κομμάτια σφουγγαριού για σκεπή.

Πλουτ_____ την τενεκεδούπολη με μικρά κλαδιά δέντρων.

Συμπληρ_____ στην τενεκεδούπολη ό,τι άλλο θέλετε.

Τι παρατηρείτε στην **ορθογραφία** των παραπάνω ρημάτων; Για να μην μπερδεύεστε με το **η** και το **ει** στην προστακτική, υπάρχει μια απλή και σίγουρη συνταγή! Αλλάζετε σε υποτακτική... Π.χ.:

να τηλεφωνήσετε **τηλεφωνήστε**

Και μην ξεχνάτε: τα ρήματα σε **-ώνω** και σε **-ίζω** κρατάνε πάντα το φωνήεν τους (**ω** και **ι**) στην προστακτική.

7. Μια ηλιόλουστη μέρα αποφασίζετε να κάνετε με την Άλκηστη μια βόλτα στην πόλη. Παίρνετε το λεωφορείο και ξεκινάτε. Περιγράψτε τη διαδρομή που κάνετε με το λεωφορείο. Τα συννεφάκια θα σας βοηθήσουν στην περιγραφή σας.

Όνομα πόλης

Ποια κτίρια βλέπετε καθώς το λεωφορείο διασχίζει την πόλη;

Συναισθήματα και σκέψεις

Εντυπώσεις με το τέλος της διαδρομής

2

Με το τραμ φανταστικές διαδρομές!

Το τραμ επιστρέφει στη ζωή μας.
Το ακούμε καθημερινά
στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο.
Ας το πάρουμε και ας κάνουμε
μια διαδρομή, έχοντας συντροφιά μας
την Άλκηστη.

8. Διαβάστε στο παρακάτω κείμενο τις απόψεις των πολιτών και της εταιρείας κατασκευής του σύγχρονου τραμ και καταγράψτε στον πίνακα της επόμενης σελίδας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που φαίνονται σ' αυτό:

Να δοθεί ή όχι το τραμ στην κυκλοφορία;

Αρκετοί πολίτες του Παλαιού Φαλήρου, της Νέας Σμύρνης και της Γλυφάδας ισχυρίζονται ότι το τραμ θα κάνει δύσκολη την πρόσβαση στην παραλία, θα μειώσει κατά πολύ τον πεζόδρομο στην παραλιακή οδό και θα προκαλέσει κυκλοφοριακή συμφόρηση. Φόβους εκφράζουν και για τον θόρυβο που θα δημιουργείται από τη διέλευση των συρμών, ο οποίος με την πάροδο του χρόνου θα αυξάνεται εξαιτίας της φυσιολογικής φθοράς των βαγονιών και της γραμμής.

Οι αρμόδιοι, όμως, ισχυρίζονται ότι το σύγχρονο τραμ δεν έχει καμία σχέση με αυτά του παρελθόντος. Είναι υπερσύγχρονο, αθόρυβο και οι ράγες του διαθέτουν ειδικό ελαστικό περίβλημα για να απορροφά τους κραδασμούς. Επίσης, ισχυρίζονται ότι μειώνει τον χρόνο μετακίνησης, μπορεί να μεταφέρει πολλούς επιβάτες (σε σύγκριση με τα λεωφορεία και τα τρόλεϊ), είναι φιλικό προς το περιβάλλον (αθόρυβο και μη ρυπογόνο) και αντιμετωπίζει αποτελεσματικά το κυκλοφοριακό πρόβλημα.

περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, 1/11/03 (διασκευή)

πλεονεκτήματα	μειονεκτήματα
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

9. Σ' αυτό το κρυπτόλεξο υπάρχουν 16 ελληνικές πόλεις. Προσπαθήστε να τις βρείτε:

Κ	Α	Λ	Α	Μ	Α	Τ	Α	Β	Γ	Σ	Τ	Π	Ξ
Α	Γ	Α	Ν	Σ	Θ	Τ	Ρ	Ι	Π	Ο	Λ	Η	Α
Σ	Ι	Μ	Ξ	Π	Δ	Ψ	Γ	Φ	Υ	Ω	Α	Ρ	Ν
Τ	Α	Ι	Σ	Α	Χ	Φ	Ο	Δ	Γ	Π	Τ	Μ	Θ
Ο	Ν	Α	Α	Ρ	Τ	Α	Σ	Β	Γ	Α	Ξ	Β	Η
Ρ	Ν	Ε	Ι	Τ	Ω	Κ	Ο	Μ	Ο	Τ	Η	Ν	Η
Ι	Ε	Ζ	Γ	Η	Δ	Β	Ζ	Π	Υ	Ρ	Γ	Ο	Σ
Α	Ν	Μ	Ρ	Π	Ε	Ι	Ρ	Α	Ι	Α	Σ	Υ	Ω
Χ	Α	Λ	Κ	Ι	Δ	Α	Δ	Ρ	Α	Μ	Α	Ζ	Ψ
Σ	Θ	Ε	Σ	Σ	Α	Λ	Ο	Ν	Ι	Κ	Η	Β	Χ

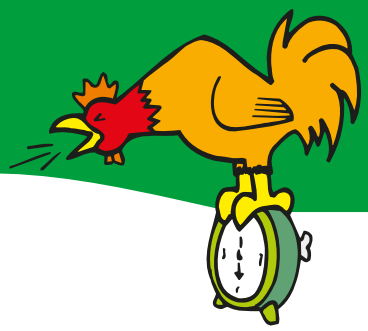

Ενότητα 4

Ο Λευτέρης, ένα μικρό σκανταλιάρικο αχόρι, έχει πιστό φίλο τον σκύλο του τον Άρχο. Μαζί κάνουν καθημερινά βόλτες και συχνά μπλέκονται σε περιπέτειες, άλλοτε ευχάριστες και άλλοτε όχι. Θέλετε να τους ακολουθήσουμε;

1. Σε μια από τις καθημερινές βόλτες με τον σκύλο του, ο Λευτέρης συναντάει δυο φίλους του από τη γειτονιά, που έχουν κοντά τους ένα μικρό σκυλάκι. Του διηγούνται την ιστορία του μικρού τους φίλου. Θα θέλατε να τη μάθετε κι εσείς; Δεν έχει όμως λόγια. Παρατηρήστε καλά την εικονογραφημένη ιστορία και γράψτε τη με λόγια. Σας δίνεται η αρχή.

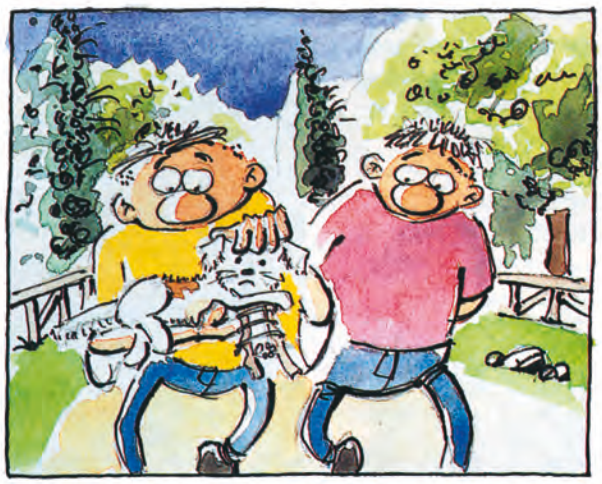

4

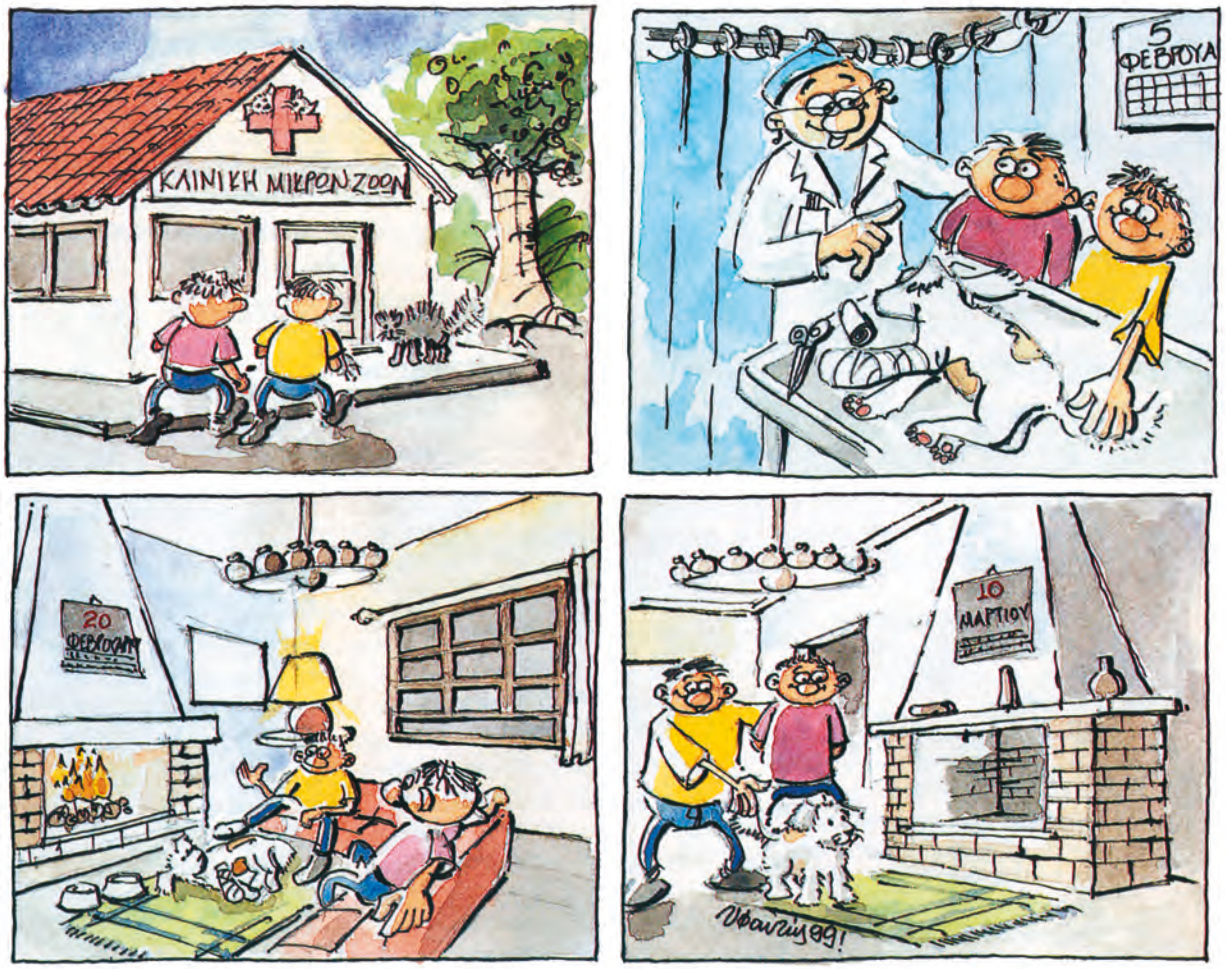

περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, 14/2/99

Είναι ένα χειμωνιάτικο απόγευμα. Τα δυο αδέρφια περνούν μέσα από το πάρκο της γειτονιάς, καθώς επιστρέφουν στο σπίτι τους μετά το μάθημα των αγγλικών. Ξαφνικά .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ο Λευτέρης συζητάει με τους φίλους του την πιθανότητα το μικρό σκυλάκι να έχει φύγει από κάποιο σπίτι. Τους προτείνει να αγοράσουν μια εφημερίδα και να διαβάσουν τις μικρές αγγελίες. Να μερικές:

Χαρίζονται δυο καθαρόαιμα γατάκια Σιάμ, ο Κλείτος (5 ετών) και η Μίλλυ (2 ετών). Περιμένουν μια οικογένεια να τα υιοθετήσει και τα δυο μαζί, γιατί είναι αχώριστοι φίλοι. Είναι πανέμορφα, πάρα πολύ ήρεμα και καλόβολα.
Τηλ. 6978292..., κ. Αλέκα, Φιλοζωικός Σύλλογος Χολαργού.

16/12/2003

Στην παραπάνω αγγελία οι προτάσεις έχουν πολλές πληροφορίες για τα δυο γατάκια. Θα μπορούσαν, βέβαια, να είναι μικρότερες ή και μεγαλύτερες. Κοιτάξτε το παράδειγμα:

1. *Χαρίζονται δυο γατάκια.*
2. *Χαρίζονται δυο γατάκια Σιάμ.*
3. *Χαρίζονται δυο καθαρόαιμα γατάκια Σιάμ.*
4. *Χαρίζονται δυο καθαρόαιμα γατάκια Σιάμ, ο Κλείτος και η Μίλλυ.*
5. *Χαρίζονται δυο καθαρόαιμα γατάκια Σιάμ, ο Κλείτος 5 ετών και η Μίλλυ 2 ετών.*

Η βασική πληροφορία της αγγελίας είναι ότι χαρίζονται δυο γατάκια. Στη δεύτερη και στην τρίτη πρόταση μαθαίνουμε ότι είναι ράτσας Σιάμ, και μάλιστα καθαρόαιμα. Στην τέταρτη μπαίνουν και τα ονόματά τους, ενώ στην τελευταία μαθαίνουμε την ηλικία τους.

Έτσι, έχουμε όλες τις πληροφορίες που θέλουμε.

4

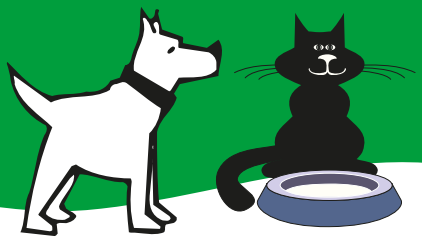

Δείτε τώρα μια άλλη αγγελία για ένα σκυλάκι που χάθηκε και το αναζητούν:

Χάθηκε σκυλάκι, μικρόσωμο, αρσενικό, ολόλευκο, με μαύρη «στάμπα» στο αριστερό του μάτι, στην περιοχή της Κοκκινιάς Πειραιά (σύνορα Αγ. Ι. Ρέντη), τη Δευτέρα το μεσημέρι (3.11.03). Το όνομά του είναι Μόντυ, είναι 2 ετών και φορούσε περιλαίμιο με τα στοιχεία του ιδιοκτήτη. Η απουσία του μας έχει στενοχωρήσει πάρα πολύ. Παρακαλείται όποιος το βρει να μας το παραδώσει. Δίνεται γενναιόδωρη αμοιβή. Πληροφορίες: Γιώργος Ν., τηλ. 6989 123456.

Ας δούμε τις πρώτες πληροφορίες που μας δίνει αυτή η μικρή αγγελία:

Χάθηκε σκυλάκι, μικρόσωμο, αρσενικό, ολόλευκο, με μαύρη «στάμπα» στο αριστερό του μάτι, στην περιοχή της Κοκκινιάς Πειραιά (σύνορα Αγ. Ι. Ρέντη), τη Δευτέρα το μεσημέρι (3.11.03).

Η απλή πρόταση θα ήταν: *Χάθηκε σκυλάκι.*

Βρείτε τα υπόλοιπα στοιχεία.

Χαρακτηριστικό: .....

Φύλο: .....

Χρώμα: .....

Πού χάθηκε: .....

Πότε χάθηκε: .....

Στην ίδια εφημερίδα διαβάζουμε:

Βρέθηκε σκυλάκι, αρσενικό, μικρόσωμο, ημίαιμο, με πολύ και καλό τρίχωμα, περίπου 2 χρονών. Φωτογραφία δεν έχω, αν όμως κάποιος νομίζει ότι μπορεί να είναι το δικό του ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΛΕΙ ΠΙΣΩ, παρακαλώ πολύ να επικοινωνήσει μαζί μου: κ. Βαρβάρα, τηλ. 210 1234567.

τα ζώα που ζουν κοντά μας

Βρείτε την απλή πρόταση σε αυτή τη μικρή αγγελία και ξαναγράψτε την πέντε φορές, προσθέτοντας κάθε φορά και ένα επιπλέον στοιχείο από αυτά που δίνονται.

Απλή πρόταση: .....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ***Ο καιρός περνούσε και κανείς δεν ενδιαφέρθηκε για το μικρό όμορφο κουταβάκι, τον τετράποδο Οδυσσέα. Έτσι, ο Άργος απέκτησε έναν καινούριο φίλο. Πήγαιναν συχνά και οι τρεις βόλτα στο γειτονικό παρκάκι, έτρεχαν και έπαιζαν. Μετά από μια τέτοια απογευματινή βόλτα, ο Λευτέρης κάθισε να διαβάσει για την επόμενη μέρα. Στην παρακάτω άσκηση συνάντησε κάποια δυσκολία. Για να δούμε τι λέει η άσκηση!***

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και συμπληρώστε τα κενά με το οριστικό άρθρο (ο, η, το) ή το αόριστο (ένας, μία, ένα) που ταιριάζει:

Ο Λευτέρης όμως προβληματίζεται πότε χρησιμοποιούμε το ένα είδος και πότε το άλλο.

Ο Άργος, **ο σκύλος** του Λευτέρη, είναι παιχνιδιάρης.

Ο Λευτέρης βρήκε στο δάσος **ένα** παρατημένο **σκυλάκι**.

Προσέξτε!

*Ο σκύλος του Λευτέρη είναι συγκεκριμένος, έχει όνομα (**ο** Άργος).*

*Το σκυλάκι που βρήκε ο Λευτέρης στο δάσος είναι κάποιο σκυλάκι που δεν το γνωρίζουμε (**ένα** σκυλάκι).*

4

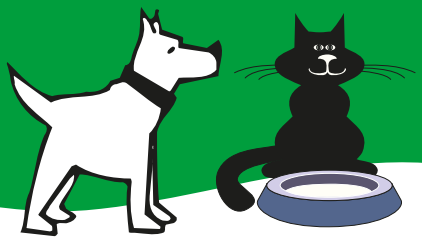

Κι εγώ είχα _____ τύχη να περάσουν πολλά ζωντανά από _____ παιδικά μου χέρια. Θυμάμαι _____ πρώτο μου καναρίνι, _____ μαυριδερό πουλάκι, που μπήκε στο σπίτι μας φευγάτο από κάπου αλλού και το πιάσαμε με _____ βρεμένη πετσέτα.

Αλλά _____ πρώτο ονειρευτό για μένα πουλί ήταν _____ καρδερίνα, με _____ πολύχρωμα φτερά της και _____ μαύρη προσωπίδα, που την έβλεπα στα δέντρα _____ κήπου μας και συχνότερα σε κλουβιά κρεμασμένα έξω από καφενεία και κουρείο! Πώς ήθελα να αποκτήσω κι εγώ _____ δική μου καρδερίνα! Και το κατόρθωσα. Με _____ ανταλλαγή μερικών γυάλινων βόλων, την πήρα από _____ συμμαθητή μου και την κρέμασα μέσα σ' _____ αδειανό κλουβί, που βρέθηκε στο σπίτι μας.

Σκυλιά δεν έλειψαν ποτέ από _____ σπίτι μας. Συνομήλική μου ήταν _____ Κίρκη, _____ ασπρόμαυρη σκυλίτσα με μακριά σγουρά μαλλιά και κρεμαστά αυτιά. Συντρόφισσα _____ παιχνιδιών μου, μεγαλώσαμε μαζί και γέρασε με τα δικά της όρια ηλικίας, για να πεθάνει όταν εγώ δεν ήμουν ακόμα δεκαπέντε χρονών.

Γεώργιος Δροσίνης, *Σκόρπια φύλλα της ζωής μου*, εκδ. Ι. Ν. Σιδέρης, Αθήνα, 1940 (διασκευή)

Μια είδηση στην εφημερίδα:

Δεν καταδικάστηκε ο φιλόζωος που τάιζε τα αδέσποτα

Πριν μερικές ημέρες έγινε στην Πάτρα η δίκη του 76χρονου φιλόζωου κ. Γ. Καρούσου. Είχε συλληφθεί από όργανα της ΕΛ.ΑΣ. στις 16/7/2003 την ώρα που φρόντιζε μερικά αδέσποτα σκυλιά στο έλος της Αγυιάς. Τον κατηγόρησαν για «σύσταση κυνοκομείου» σε δημόσιο χώρο χωρίς άδεια και για υγειονομικές παραβάσεις, ότι δηλαδή το φαγητό που πρόσφερε στα ζώα ήταν εστία μόλυνσης. Το δικαστήριο, με ομόφωνη απόφαση του Προέδρου και της Εισαγγελέα, αθώωσε τον κ. Καρούσο, κάτω από τα ενθουσιώδη χειροκροτήματα των δεκάδων παρευρισκόμενων φιλόζωων και φίλων του.

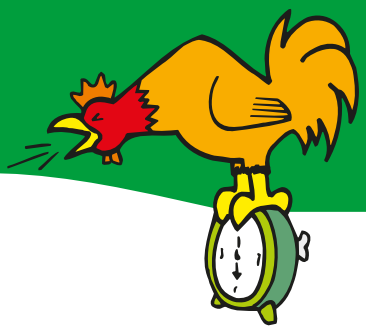

4. Στο άρθρο βρίσκουμε τη λέξη «κυνοκομείο». Έχει σχηματιστεί από την αρχαία λέξη *κύων*, που σήμαινε «σκύλος», και το -κομείο, που προέρχεται από την αρχαία λέξη *κομέω*, που σήμαινε «περιποιούμαι, φροντίζω». Άρα, καταλαβαίνουμε ότι το κυνοκομείο είναι ένα μέρος όπου περιποιούνται και φροντίζουν σκύλους. Βρείτε στο λεξικό και άλλες λέξεις που έχουν σχηματιστεί με παρόμοιο τρόπο και σημειώστε τη σημασία τους.

α΄ συνθετικό	β΄ συνθετικό	σημασία
κυνο-	-κομείο	
νοσο-	-κομείο	

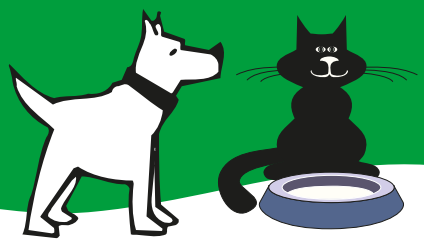

5. Γράψτε στο τετράδιό σας ένα κείμενο για την αφίσα για τα αδέσποτα ζώα.

Ένα σκυλί στον δρόμο
έχει μόνο 2 χρόνια ζωής

ΑΔΕΣΠΟΤΑ
Πάρτε τα... στα σοβαρά

6. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο. Γράψτε πάλι αυτές τις συμβουλές εξηγώντας γιατί πρέπει να συμπεριφερόμαστε έτσι για να είμαστε καλά αφεντικά:

Πώς θα γίνετε καλό αφεντικό

1. Πριν υιοθετήσετε έναν σκύλο ή μια γάτα, σκεφτείτε το καλά. Η ευθύνη είναι μεγάλη και πρέπει να είστε απολύτως σίγουρος ότι είστε διατεθειμένος να την αναλάβετε. Τα ζώα δεν είναι διακοσμητικά στοιχεία ή αξεσουάρ.
2. Και η γάτα και ο σκύλος έχουν ανάγκη την παρουσία σας, μην τα αφήνετε πολλές ώρες μόνα τους. Εσείς έχετε τη δουλειά σας, τους φίλους σας, ενώ αυτά έχουν μόνο εσάς.
3. Μην τα αφήνετε συνέχεια στη βεράντα ή στην ταράτσα το καλοκαίρι. Μπορεί να πάθουν θερμοπληξία.
4. Μην τα αναγκάζετε να υπακούουν σε άλλους προκειμένου να αποδείξουν την εξυπνάδα τους και μην τα ταπεινώνετε μπροστά τους. Μπορεί να μην καταλαβαίνουν όλα αυτά που τους λέτε, αλλά γνωρίζουν τη φωνή σας και τις αποχρώσεις της πολύ καλά.
5. Να τα περιορίζετε τις ώρες κοινής ησυχίας. Η φασαρία που μπορεί να κάνουν ενοχλεί τους γείτονες.
6. Εκπαιδεύστε τα ζώα σας στα βασικά από την αρχή. Η βασική αυτή εκπαίδευση θα κάνει εσάς αλλά και το σκυλί σας πιο ευτυχισμένους.

περιοδικό «ΟΙΚΟ», *Η Καθημερινή*, Νοέμβριος 2003

τα ζώα που ζουν κοντά μας

Πριν υιοθετήσετε έναν σκύλο ή μια γάτα, σκεφτείτε το καλά, **γιατί** η ευθύνη είναι μεγάλη και πρέπει να είστε απολύτως σίγουρος ότι είστε διατεθειμένος να την αναλάβετε. Τα ζώα δεν είναι διακοσμητικά στοιχεία ή αξεσουάρ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Για να μάθετε την περιπέτεια που έζησε ένα βράδυ ο Λευτέρης και ο πιστός του φίλος ο Άργος, διαβάστε το παρακάτω κείμενο. Αντικαταστήστε τις μαυρισμένες *μετοχές* με μια *αιτιολογική πρόταση*:

Ένα βράδυ, καθώς γυρνούσα στο σπίτι μου, άκουσα γατάκια να νιαουρίζουν. Τα νιαουρίσματα ερχόντουσαν από το διπλανό ακατοίκητο σπίτι. **Μην αντέχοντας** τα νιαουρίσματά τους, αποφάσισα να ψάξω να τα βρω. Μπήκα στο παλιό σπίτι και, **μη βλέποντας** τίποτα μέσα στο σκοτάδι, φοβήθηκα πολύ. Περπατούσα σιγά σιγά. **Ξέροντας** ότι ήταν πολύ δύσκολο να τα βρω, σκέφτηκα να πάω να φέρω έναν φακό. Έτρεξα γρήγορα στο σπίτι μου, πήρα έναν φακό και ξαναπήγα στο ακατοίκητο σπίτι. Όταν μπήκα και πάλι μέσα, δεν ακουγόταν τίποτα. Σκέφτηκα να φύγω, **νομίζοντας** ότι τα γατάκια κάπου είχαν κρυφτεί και δε θα τα έβρισκα. Αλλά να, εκεί σε μια γωνιά ήταν τέσσερα γατάκια, που με κοιτούσαν με μάτια φοβισμένα. **Πιστεύοντας** ότι οι γονείς μου δε θα είχαν αντίρρηση να τα κρατήσουμε για λίγες μέρες, τα έβαλα σε ένα χαρτόκουτο και τα έφερα στο σπίτι μου. Τελικά, όλοι συμφωνήσαμε να τα κρατήσουμε, και έτσι κι έγινε.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

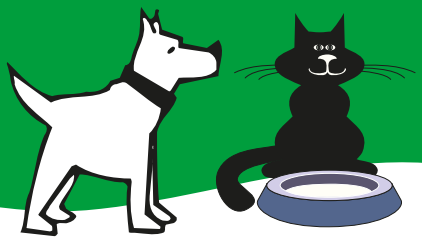

Ένα βράδυ, καθώς γυρνούσα στο σπίτι μου, άκουσα γατάκια να νιαουρίζουν. Τα νιαουρίσματα ερχόντουσαν από το διπλανό ακατοίκητο σπίτι. **Επειδή δεν άντεχα** τα νιαουρίσματά τους, αποφάσισα να ψάξω να τα βρω .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. **Θα σας φανεί περίεργο, αλλά ο Άργος, εκτός από τον Οδυσσέα, έχει κι έναν άλλο φίλο, τον Αράπη τον γάτο! Εδώ η έκφραση «σαν τον σκύλο με τη γάτα» δεν ισχύει. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο για να μάθετε την ιστορία του Αράπη. Προσπαθήστε να μεγαλώσετε τις προτάσεις, δίνοντας έτσι περισσότερες πληροφορίες για τον γάτο, συμπληρώνοντας τα κενά με τις λέξεις/φράσεις που βρίσκονται στο σύννεφο:**

πολλά παιδιά, νέα αφεντικά, επαρχιακή, νέες γειτονιές, ευρύχωρα σπίτια με κεραμοσκεπές, γειτονιές

τα ζώα που ζουν κοντά μας

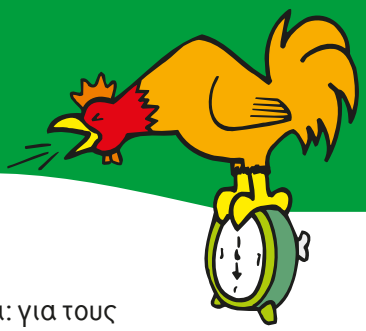

Ένας γάτος που έζησε στα μέσα του προηγούμενου αιώνα έχει πολλά να πει: για τους ανθρώπους που τον φιλοξένησαν, τη ζωή τους, για τον κόσμο που άλλαξε.

Ο Αράπης είναι ένας γάτος.

Γεννήθηκε σε μια πόλη.

Η πόλη ήταν _____, με _____, με _____ και _____.

Ταξίδεψε στην πρωτεύουσα.

Στην πρωτεύουσα γνώρισε _____ και _____.

9. Ο Άργος είχε πολύ καιρό να συναντήσει τον φίλο του τον Οδυσσέα και τον είχε πολύ πεθυμήσει. Κάποια μέρα βρήκε την πόρτα ανοιχτή και αποφάσισε να πάει να τον επισκεφτεί. Στον δρόμο κάτι βρήκε και σκέφτηκε να το πάει δώρο στον φίλο του.
Συμπληρώστε τα κενά στο παρακάτω κείμενο με το οριστικό άρθρο *ο, η, το* ή το αόριστο άρθρο *ένας, μια, ένα,* στην κατάλληλη πτώση:

Αυτή τη φορά βρήκε στις πλαστικές σακούλες των σκουπιδιών _____ κομμάτι πίτσα, _____ μισοφαγωμένο κομμάτι κοτόπουλου κι _____ κομμάτι ξερό ψωμί.

Για να λέμε _____ αλήθεια, _____ πρώτη σκέψη του ήταν να κάτσει εκεί, πλάι στην πλαστική σακούλα, και να τα φάει και _____ δυο.

_____ ψωμί ήταν σκληρό: Δε θα το 'τρωγε, έτσι κι αλλιώς.

Αναστέναξε βαθιά, έκοψε _____ γωνιά από _____ πίτσα και την έφαγε. _____ δικό του μερίδιο το έφαγε εκεί, σιγά σιγά, για να χαρεί _____ γλύκα του, κι ύστερα φορτώθηκε _____ μερίδιο _____ σκύλου.

Γαλάτεια Γρηγοριάδου-Σουρέλη, *Σκύλος με σπίτι*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998

4

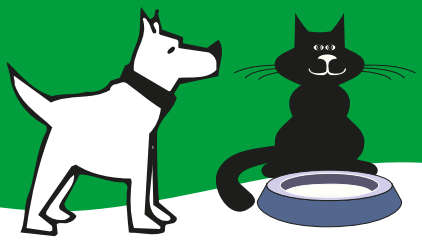

10. Σ' αυτό το κρυπτόλεξο υπάρχουν 10 ζώα που ζουν στο αγρόκτημα. Προσπαθήστε να τα βρείτε:

α	γ	ε	λ	ά	δ	α	ζ	β	γ	γ
δ	ά	χ	φ	κ	γ	ς	σ	π	ρ	ο
μ	ι	ν	ς	ό	χ	ξ	β	ζ	θ	υ
σ	δ	κ	α	τ	σ	ί	κ	α	π	ρ
π	α	ο	ρ	α	χ	ζ	ψ	θ	ρ	ο
μ	ρ	υ	α	τ	ω	ψ	μ	β	ό	ύ
δ	ο	ν	ζ	ς	χ	ή	ν	α	β	ν
β	ς	έ	θ	ψ	ζ	ξ	ω	λ	α	ι
γ	α	λ	ο	π	ο	ύ	λ	α	τ	ρ
ο	ς	ι	γ	π	ά	π	ι	α	ο	δ

Ενότητα 6

Η Δανάη και η Φιλιώ, δυο νέα κορίτσια, συμμαθήτριες και φίλες αχώριστες από παλιά, περνούν τον περισσότερο χρόνο της μέρας τους μαζί. Πηγαίνουν στο σχολείο μαζί, κάθονται στο ίδιο θρανίο, βγαίνουν στο διάλειμμα μαζί, διαβάζουν, παίζουν και διασκεδάζουν μαζί. Ονειρεύονται η φιλία τους να κρατήσει για πάντα.

Σήμερα το πρωί ο δάσκαλός τους τις αποκάλεσε θηλυκές «Δάμωνα και Φιντία».

Ας θυμηθούμε την ιστορία του Δάμωνα και του Φιντία:

Στη Σικελία κάποτε τα παλιά χρόνια ζούσαν δυο αγαπημένοι και αχώριστοι φίλοι, ο Δάμωνας και ο Φιντίας. Ήταν τόσο πολύ αγαπημένοι, που ο ένας θα μπορούσε πρόθυμα να θυσιάσει τη ζωή του για τον άλλο.

Κάποτε στην πόλη τους έγινε τύραννος κάποιος Διονύσιος. Ο Φιντίας πήρε μέρος σε μια συνωμοσία για την ανατροπή του, αλλά κάποιος τον πρόδωσε και καταδικάστηκε σε θάνατο. Ζήτησε από τον τύραννο, πριν τον σκοτώσει, να του επιτρέψει να δει τους δικούς του. Έμενε μακριά και έπρεπε να τον αφήσει για λίγες ώρες ελεύθερο. Ο Διονύσιος φοβόταν μήπως δεν επιστρέψει και δεν ήθελε να τον αφήσει για λίγο ελεύθερο. Τότε εμφανίστηκε ο αγαπημένος του φίλος και ζήτησε να πάρει τη θέση του Φιντία. Έδωσε την υπόσχεση ότι, αν δε γυρίσει ο Φιντίας μέχρι το ηλιοβασίλεμα, θα μείνει ο ίδιος στη θέση του κι ας εκτελέσει αυτόν. Ο τύραννος δέχτηκε.

Κι άρχισαν να κυλούν τα λεπτά, να γίνονται ώρες και ο ήλιος να χαμηλώνει πιο πολύ προς τη δύση του. Ο Δάμωνας περίμενε υπομονετικά τον γυρισμό του φίλου του. Ο ήλιος βασίλεψε, και τότε δόθηκε η εντολή να τον εκτελέσουν. Ξαφνικά, εκεί που ο δήμιος ήταν έτοιμος να πάρει το κεφάλι του, ακούστηκε η φωνή του Φιντία. Ακολούθησε μια έντονη συζήτηση ανάμεσα στους δυο φίλους. Ο ένας ήθελε να θυσιαστεί για τον άλλο.

Ξαφνικά ο Διονύσιος, κουνώντας πολλές φορές το κεφάλι του, τους είπε πως από αυτή τη στιγμή είναι και οι δυο ελεύθεροι να χαρούν την ακριβή και πολύτιμη φιλία τους. Τους ζήτησε και μια περίεργη χάρη. Ήθελε να τον κάνουν κι αυτόν φίλο τους.

Πότης Στρατίκης, *Ελληνική Μυθολογία*, εκδ. Στρατίκη, Αθήνα, χ.χ.

6

1. Οι φίλες αναρωτιούνται ποια λόγια να είπαν μεταξύ τους ο Δάμωνας και ο Φιντίας. Μπορείτε να τις βοηθήσετε γράφοντας τον διάλογο που έγινε ανάμεσα στους δυο φίλους όπως εσείς τον φαντάζεστε;

Διονύσιος: Δάμωνα, ο φίλος σου σε πρόδωσε .....

Φιντίας: .....

Δάμωνας: .....

Φιντίας: .....

Δάμωνας: .....

Φιντίας: .....

Δάμωνας: .....

Διονύσιος: Είσαστε και οι δυο ελεύθεροι .....

Θυμηθείτε

Πότε έχουμε ευθύ και πότε πλάγιο λόγο;

Την ίδια μέρα, στο διάλειμμα, η Δανάη και η Φιλιώ, καθισμένες στο παγκάκι, σκέφτονταν πώς άραγε θα περνούσαν τη μέρα τους δυο φίλοι στην αρχαία Ελλάδα. Τι παιχνίδια να έπαιζαν τότε;

Τα μεγάλα παιδιά είχαν σβούρες, κούνιες και πολλά επιτραπέζια παιχνίδια. Τα «κότσια» ήταν ένα παιχνίδι ιδιαίτερα δημοφιλές στα κορίτσια.

Ακόμα, έπαιζαν διάφορα παιχνίδια με το τόπι. Τέτοιες εικόνες βρίσκουμε σε αγγεία και γλυπτά και παριστάνουν παιχνίδια που μοιάζουν με ποδόσφαιρο ή χόκεϊ, ράγκμπι και βόλεϊ. Έπαιζαν παιχνίδια που παίζουμε ακόμα και σήμερα, μόνο που είχαν άλλες ονομασίες τότε. Η τυφλόμυγα ονομαζόταν «χαλκή μυία», τα αγαλματάκια «ακινητίδνα», η μπάλα «σφαίρα» κ.ά.

Richard Tames, *Τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα,* μετάφρ. Κ. Σιδέρη, εκδ. Σαββάλα, Αθήνα, 2003

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

Οι «αστράγαλοι» ή «κότσια» ήταν παιχνίδια εκείνης της εποχής που παίζονται μέχρι και σήμερα. Ας δούμε πώς παίζονται:

Τα κότσια είναι οι αστράγαλοι των ποδιών ζώου, π.χ. γίδας, και χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: α) το πιο μεγάλο, που το λένε «νουμά», β) το πιο μικρό, που το λένε «πλίτσα», γ) τα άλλα κότσια, τα κοινά, που δεν έχουν όνομα. Κάθε κότσι έχει τέσσερις πλευρές. Η στενή πλευρά λέγεται «τσούρλα», η πλευρά με την επίπεδη επιφάνεια «καζιάκα». Από τις πλατιές πλευρές αυτή με το μεγαλύτερο βαθούλωμα λέγεται «αλάκι» και η άλλη «αντάπι». Τα κότσια μετριούνται σε τριάδες, που λέγονται «απάγιες». Οι δύο παίκτες βάζουν ο καθένας από μια «απάγια». Στρίβουν το «νουμά» και όποιος φέρνει «τσούρλα» ή «καζιάκα» αρχίζει πρώτος το παιχνίδι. Παίρνει τις δυο «απάγιες» μαζί με το «νουμά» του και, αφού ανακατέψει τα κότσια κουνώντας τα στις χούφτες του, τα αφήνει να πέσουν στο χώμα. Αν ο «νουμάς» σταθεί «αντάπι» ή «αλάκι», ο παίκτης κερδίζει όσα κότσια στάθηκαν «αντάπι» ή «αλάκι». Τα υπόλοιπα παίρνει ο δεύτερος παίκτης και συνεχίζεται το παιχνίδι ώσπου να τελειώσουν όλα τα κότσια. Αν ο «νουμάς» σταθεί «καζιάκα», ο παίκτης κερδίζει όλα τα κότσια. Αν σταθεί «τσούρλα», χάνει την «απάγια» του και το παιχνίδι αρχίζει από την αρχή.

εγκυκλοπαίδεια *Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα*

2. Η Δανάη και η Φιλιώ παίζουν «κότσια», όπως θα έπαιζαν «αστράγαλους» ο Δάμωνας και ο Φιντίας. Γράψτε τον διάλογο μεταξύ τους χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που σας δίνει το παραπάνω κείμενο.

Δανάη: Εγώ βάζω **μία**. Βάλε κι εσύ.	– Εγώ βάζω **μία «απάγια»**. Βάλε κι εσύ μία «απάγια».
Φιλιώ: **Την** έβαλα.	
Δανάη: Στρίψ' **τον** για να δούμε ποια θ' αρχίσει πρώτη.	
Φιλιώ: Εγώ αρχίζω!	
Δανάη: Πάρ' **τα**, ανακάτεψέ τα και ρίξ' **τα**.	
Φιλιώ: Πόσα κέρδισα;	
Δανάη: **Αυτά** που στάθηκαν «αντάπι» ή «αλάκι».	
Φιλιώ: Αν **τον** είχα φέρει «καζιάκα», θα **τα** είχα κερδίσει όλα;	
Δανάη: Ναι, κι αν **τον** είχες φέρει «τσούρλα», θα **την** έχανες.	

3. Βρείτε τις *προσωπικές αντωνυμίες* και σημειώστε τους δυνατούς και αδύνατους τύπους (μπορείτε να συμβουλευτείτε τον πίνακα του βιβλίου σας και τη γραμματική).

Οι δυο φίλες έχουν πρόσκληση για πάρτι. Ένα διαφορετικό πάρτι, που θα γίνει στο παιδικό πάρκο του «Φαντασία». Διαβάζουμε την πρόσκληση:

Σε προσκαλώ να έρθεις στο πάρτι που θα κάνω για τα γενέθλιά μου,
ημέρα _____ και ώρα _____ στη «Φαντασία»,
Λεωφόρος των Ονείρων. Θα διασκεδάσουμε!
Σε περιμένω!

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

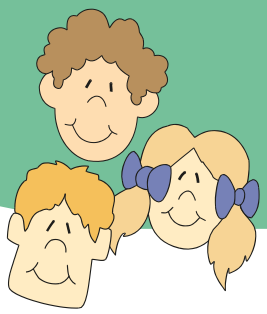

Πώς θα τη γράφατε αλλιώς;

Σε προσκαλώ να έρθεις στο πάρτι που θα κάνω για να _____ τα γενέθλιά μου, ημέρα _____ και ώρα _____ στη «Φαντασία», Λεωφόρος των Ονείρων.

Σε περιμένω για να _____

Στο πάρκο τις περιμένουν πολλές εκπλήξεις!
Ας διαβάσουμε πώς αρχίζει το φυλλάδιο που τους μοίρασαν εκεί:

Είστε έτοιμοι; Το ξεφάντωμα άρχισε! Θα δείτε απίθανους μάγους και ζογκλέρ που καταφθάνουν στο πάρκο για να σας αφήσουν με το στόμα ανοιχτό!

4. Έχετε φαντασία; Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα, χρησιμοποιώντας *τελικές προτάσεις*. Βρείτε στον χάρτη τα παιχνίδια.

6

Ψαρέψτε στη λίμνη και κερδίστε απίθανα δώρα.	Ψαρέψτε στη λίμνη **για να** κερδίσετε απίθανα δώρα.
Ανεβείτε στην ελεφαντοοικογένεια. Στριφογυρίστε γύρω γύρω!	
Πάρτε θέση στο καρουσέλ και διασκεδάστε με τα παιχνίδια μιας άλλης εποχής.	
Οδηγήστε συγκρουόμενα και τρακάρετε με την ψυχή σας!	
Σκαρφαλώστε στην πλώρη του Τιτανικού, κάντε σέρφιγκ με τον δυνατό αέρα.	
Μπείτε στην πιο γρήγορη κάμπια-τρενάκι και απολαύστε μια τρελή βόλτα.	

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

5. Τα ρήματα που χρησιμοποιήθηκαν παραπάνω είναι στη συνοπτική προστακτική (πρώτη και δεύτερη στήλη) και στη συνοπτική υποτακτική (δεύτερη στήλη). Μπορείτε να βρείτε από ποια ρήματα προέρχονται και να συμπληρώσετε τον πίνακα;

Οριστική ενεστώτα	Συνοπτική προστακτική	Συνοπτική υποτακτική
ψαρεύω	ψάρεψε ψαρέψτε	να ψαρέψεις να ψαρέψετε

6

Κοιτάξτε τι παράξενο συμβαίνει: Ακούγονται το ίδιο, αλλά διαφέρουν στη σημασία.

αγαπώ πολύ τον **φίλο** μου

Κάνουμε παρέα κι έχουμε στενή σχέση μαζί του.

το **φύλο**

Το γένος, αρσενικό ή θηλυκό, των ανθρώπων και των ζώων.

το **φύλλο**

1) Καθένα από τα λεπτά μέρη ενός φυτού, που είναι συνήθως πράσινο και φυτρώνει στον βλαστό ή στα κλαδιά.
2) Κάθε χωριστό κομμάτι χαρτιού, που αποτελείται από δύο σελίδες.
3) Λεπτό ζυμάρι που βάζουμε συνήθως στις πίτες.

Αυτές οι λέξεις λέγονται **ομώνυμα**.

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

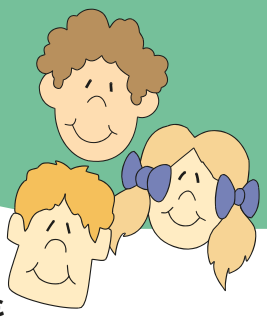

6. Γνωρίζετε άλλες τέτοιες λέξεις; Παρακάτω θα βρείτε μερικές. Σημειώστε τις σημασίες τους με παρόμοιο τρόπο και βρείτε παραδείγματα για κάθε σημασία. Συμβουλευτείτε το λεξικό σας:

δανεικός	δανικός .....
διάλειμμα	διάλυμα .....
κλείνω	κλίνω .....
κλίμα	κλήμα .....
λύρα	λίρα .....
ότι	ό,τι .....
ποιο	πιο .....
τοίχος	τείχος .....
φιλάω	φυλάω .....
χοίρος	χήρος .....
ψηλά	ψιλά .....

6

Οι παρακάτω λέξεις μοιάζουν κάπως όταν τις ακούμε, αλλά έχουν διαφορετική σημασία.

αμυγδαλιές

Το φυλλοβόλο καρποφόρο δέντρο με λευκορόδινα άνθη που καρπός του είναι το αμύγδαλο.

αμυγδαλές

Οι αδένες σε σχήμα αμυγδάλου που βρίσκονται στη βάση του ουρανίσκου, στον φάρυγγα.

Αυτές οι λέξεις λέγονται **παρώνυμα**.

7. Σημειώστε στα παρακάτω *παρώνυμα* τη σημασία τους και βρείτε παραδείγματα για κάθε σημασία. Μπορείτε να συμβουλευτείτε το λεξικό σας:

αμαρτωλός	αρματολός .....
βράγχια	βράχια .....
εκατόμβη	κατακόμβη .....

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

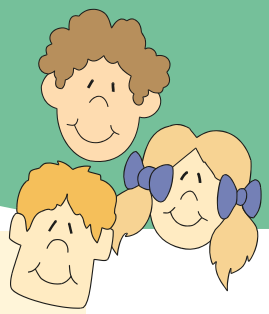

έκλειψη	έκθλιψη .....
θέα	θεά .....
κάμαρα	καμάρα .....
οροφή	όροφος .....
παίρνω	περνώ .....
πολιτικός	πολίτικος .....
πρότυπο	πρωτότυπο .....
στήλη	στύλος .....
στίβος	στοίβα .....
σφήκα	σφίγγα .....
τεχνητός	τεχνικός .....
χορός	χώρος .....
ωφελώ	οφείλω .....

8. Για τις παρακάτω λέξεις που ανήκουν στη μεγάλη οικογένεια της λέξης «φίλος» βρείτε τα αντίστοιχα ουσιαστικά (συμβουλευτείτε και το λεξικό σας):

φιλάνθρωπος ⇒ φιλανθρωπία	φιλόπατρις ⇒ .....
φιλάργυρος ⇒	φιλόσοφος ⇒ .....
φιλειρηνικός ⇒	φιλότιμος ⇒ .....
φιλέλληνας ⇒	φιλόζωος ⇒ .....
φιλόδοξος ⇒	φιλομαθής ⇒ .....
φιλόλογος ⇒	φιλόξενος ⇒ .....
φιλόπονος ⇒	φιλότεχνος ⇒ .....

Ενότητα 7

Ο Νότης και η Νότα, δίδυμα αδέρφια, κάνουν ένα ταξίδι στη μαγική χώρα της μουσικής μέσα από ένα επιτραπέζιο παιχνίδι που δέχτηκαν ως δώρο στα γενέθλιά τους. Κάθε στάση και μια καρτέλα με ερωτήσεις και κείμενα. Αυτές είναι μια γνωριμία τους με τη «μαγεία» της μουσικής. Θα θέλατε να τους ακολουθήσουμε κι εμείς;

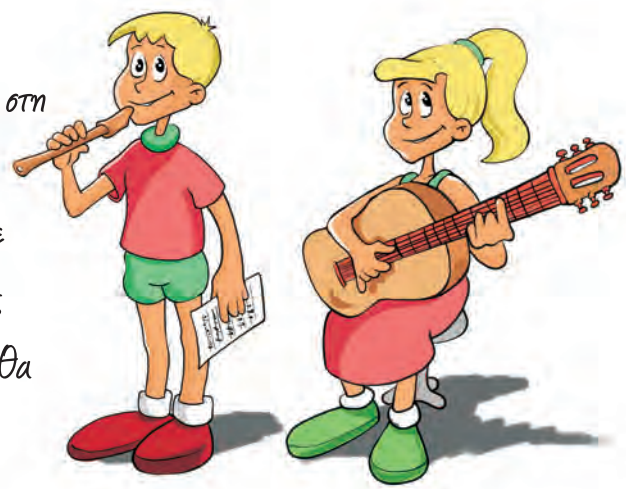

Στάση πρώτη

Είναι η μουσική ένας ακόμα θόρυβος στη ζωή μας;

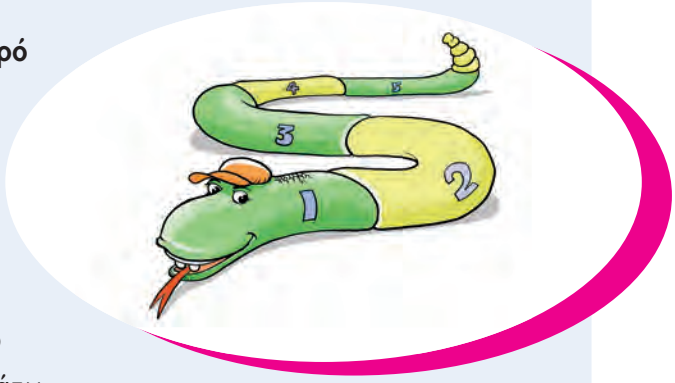

Ο κόσμος είναι γεμάτος θορύβους. **Άνοιξε το παράθυρό σου και άκουσέ τους όλους! Προσπάθησε να ξεχωρίσεις όλους αυτούς τους θορύβους τον έναν από τον άλλο. Το καθετί έχει τον δικό του θόρυβο, που μπορείς να τον ακούσεις αν αφουγκραστείς με αρκετή προσοχή.**

Καλά, λοιπόν, θα πεις, με όλο αυτόν τον θόρυβο ολόγυρά μας, τι τη θέλουμε τη μουσική: Στο κάτω κάτω δεν είναι παρά ένας θόρυβος παραπάνω. Η μουσική όμως είναι πολύ διαφορετική από τον θόρυβο έξω από το παράθυρό σου. Ο έξω θόρυβος είναι μπερδεμένος, ανακατωμένος, ανοργάνωτος, και συχνά μπορεί να γίνει πολύ ενοχλητικός. Ο μουσικός ήχος είναι οργανωμένος και μπορεί να είναι πολύ ευχάριστος...

Μπορείς να φανταστείς έναν κόσμο χωρίς μουσική; **Όπου και να πάμε, συναντάμε τη μουσική: στα μαγαζιά, στις καφετέριες, στις εκκλησίες, στα τρένα, στα αεροπλάνα και στα αυτοκίνητα, στις αίθουσες αναμονής και οπουδήποτε μπορούμε να μεταφέρουμε τα ραδιόφωνα και τα κασετόφωνά μας. Μια ζωηρή μουσική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να κάνει τους ανθρώπους να δουλέψουν πιο γρήγορα.**

Γνωριμία με τη μουσική, μετάφρ. Φ. Αρβανίτης, εκδ. Διάγραμμα, Αθήνα, 1984

7

1. Ας θυμηθούμε μια στιγμή της ζωής μας που η μουσική έπαιξε κάποιο ρόλο. Ας ακολουθήσουμε τα σύννεφα για να την περιγράψουμε.

Περιγράφω το γεγονός που έχει σχέση με τη μουσική (χρόνος, μέρος, τι συνέβη).

Γράφω τα συναισθήματα και τη συγκίνηση που μου προκάλεσε αυτό το γεγονός.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Θυμηθείτε

Ποια λέμε μεταβατικά και ποια αμετάβατα ρήματα;

Αμετάβατα ρήματα: δεν παίρνουν αντικείμενο

Μεταβατικά ρήματα: παίρνουν αντικείμενο

μουσική

2. **Στα τμήματα του κειμένου που είναι μαυρισμένα χωρίστε τα ρήματα που υπάρχουν σε μεταβατικά και αμετάβατα και γράψτε τα στον παρακάτω πίνακα:**

Μεταβατικά ρήματα	Αμετάβατα ρήματα
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

3. **Για να προχωρήσουν οι φίλοι μας παρακάτω, πρέπει να βρουν τα αντικείμενα των ρημάτων, που είναι *ουσιαστικά* ή *αντωνυμίες*. Βοηθήστε τους λίγο για να μην αργούν:**

Ρήμα	Αντικείμενο
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Στάση δεύτερη

Ο Νότης είναι ευχαριστημένος γιατί γνώριζε αρκετά και μπόρεσε να προχωρήσει αμέσως στο επόμενο βήμα. Η μικρή Νότα καθυστέρησε, αλλά έχει πειραμώσει και θέλει να κερδίσει τον αδερφό της. Να δούμε αν θυμάται για τη μουσική στην αρχαία Ελλάδα!

Μια φορά και πολλά χρόνια πριν, σ' ένα μικρό άγνωστο νησί, η Λητώ γέννησε τον όμορφο γιο της. Ήταν ο Απόλλωνας.

Καμάρωσε ο πατέρας του, ο θεός Δίας από τον Όλυμπο, τον τύλιξε στο πιο φωτεινό του σύννεφο και τον έφερε στο παλάτι. Το μεγάλο χάρισμα του Απόλλωνα ήταν η μουσική. Μια μέρα ο αδερφός του ο Ερμής τού χάρισε μια λύρα κι εκεί έπαιξε τις πιο ωραίες μελωδίες. Ο πατέρας του του χάρισε για ακολουθία του τις εννιά θυγατέρες του, τις Μούσες. Τους άρεσε ο χορός και το τραγούδι. Αγάπησαν πολύ τον αρχηγό τους, τον θεό της μουσικής, και ήταν κοντά του όποτε εκείνος ζητούσε την παρέα τους ή τη βοήθειά τους.

Χαμηλά στη γη, στους Δελφούς, οι άνθρωποι τραγουδούσαν γι' αυτόν, τον Φοίβο Απόλλωνα, όμορφα λόγια προσευχής παίζοντας κιθάρα και αυλό. Ήταν οι Δελφικοί Ύμνοι, που τους αφιέρωναν στον θεό με όλη τους την αγάπη. Κι εκείνος χαιρόταν πολύ, έπαιρνε την κιθάρα του και τις Μούσες του και κατέβαιναν κοντά στην πηγή με τα καθαρά νερά. Κι ο τόπος γέμιζε μουσική.

Μυρσίνη Λενούδια-Σακελλαρίδου – Γιώργος Σακελλαρίδης, *Μελομύθια*, εκδ. Σπουδή, Αθήνα, 2005

4. Βοηθήστε τη Νότα να βρει τα ρήματα και το υποκείμενό τους στο παραπάνω κείμενο. Συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί:

Ρήμα	Υποκείμενο
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

5. **Υπάρχουν κάποια ρήματα στο παραπάνω κείμενο που παίρνουν κατηγορούμενο. Προσπαθήστε κι εσείς να τα γράψετε μαζί με τους μικρούς μας φίλους.**

Ρήμα	Κατηγορούμενο
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Στάση τρίτη

Τα παιδιά προχωρούν πια και τα δυο με τον ίδιο ρυθμό. Οι επόμενες ερωτήσεις τούς κινούν την περιέργεια και το ενδιαφέρον και ψάχνουν πληροφορίες. Αφού τις βρίσκουν, απαντούν.

6. **Ποια μουσικά όργανα ονομάζουμε έγχορδα;** (αναφέρετε μερικά)

.....

.....

Ποια μουσικά όργανα ονομάζουμε πνευστά; (αναφέρετε μερικά)

.....

.....

Ποια μουσικά όργανα ονομάζουμε κρουστά; (αναφέρετε μερικά)

.....

.....

Στάση τέταρτη

7. Τι μας δείχνει η παρακάτω εικόνα; Περιγράψτε την:

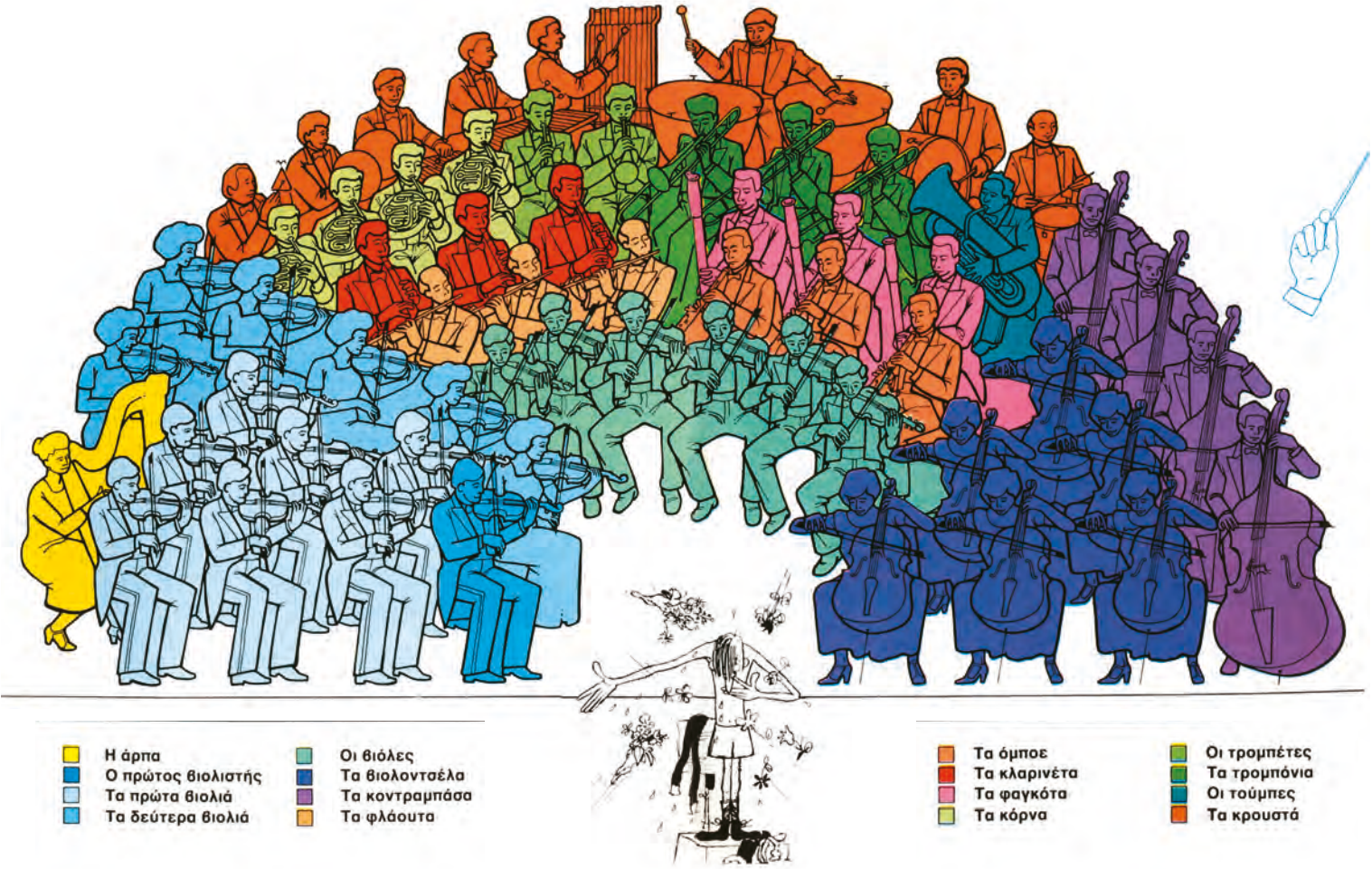

7

Και τώρα ένα κείμενο για να αντλήσετε γνώσεις...

Συνήθως σήμερα, όταν μιλάμε για μια ορχήστρα, **ξέρουμε** ακριβώς τι εννοούμε. Είναι μια ομάδα 60 περίπου εκτελεστών που **παίζουν** όλοι τα σημαντικότερα όργανα από τις οικογένειες των ξύλινων και χάλκινων πνευστών, των εγχόρδων και των κρουστών.

Η κύρια ομάδα οργάνων της ορχήστρας είναι τα έγχορδα. Τα πρώτα βιολιά **παίζουν** τις σημαντικότερες μελωδίες, αλλά μερικές φορές αλλάζουν με τα δεύτερα βιολιά, που κάθονται πίσω τους ή απέναντί τους. Το πρώτο βιολί (ο επικεφαλής των πρώτων βιολιών) είναι και ο επικεφαλής όλης της ορχήστρας και είναι τόσο σημαντικός, όσο και ο αρχιμουσικός. Στην ορχήστρα υπάρχουν ακόμα από όργανα βιόλες, δεύτερα βιολιά, βιολοντσέλα, ξύλινα και χάλκινα πνευστά και κρουστά.

Οι ορχήστρες **χρησιμοποιούν** συνήθως κάποιον που στέκεται μπροστά τους και **κρατά** τον χρόνο για όλους. Είναι ο αρχιμουσικός ή ο διευθυντής ορχήστρας ή ο μαέστρος, όπως λέγεται. Αυτός κρατά το χρόνο, **κάνει** τους εκτελεστές να αρχίζουν και να σταματούν μαζί, τους **θυμίζει** πού πρέπει να παίξουν αργότερα ή γρηγορότερα, έτσι όπως θέλει ο συνθέτης.

Γνωριμία με τη μουσική, μετάφρ. Φ. Αρβανίτης, εκδ. Διάγραμμα, Αθήνα, 1984

8. Βρείτε τα *αντικείμενα* των ρημάτων που είναι μαυρισμένα στο παραπάνω κείμενο.

Ρήμα	Αντικείμενο
ξέρουμε	.....
παίζουν	.....
παίζουν	.....
χρησιμοποιούν	.....
κρατά	.....
κάνει	.....
θυμίζει	.....

Στάση πέμπτη

Το μαγικό ταξίδι τους στον κόσμο της μουσικής έφτασε στο τέλος του. Αυτή είναι η τελευταία καρτέλα του επιτραπέζιου παιχνιδιού τους. Ισόπαλοι μέχρι τώρα τα δυο παιδιά. Ποιος αλήθεια θα νικήσει!

Η καρτέλα έγραφε:

Γνωστοί μουσικοσυνθέτες

Πρώτη φορά **ταξίδευε** στο εξωτερικό, πρώτη φορά μέσα σε αεροπλάνο, πρώτη φορά **έβλεπε** διάσημο από κοντά. Τον συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη. **Ερχότανε** από το βάθος του διαδρόμου και για μια στιγμή την **κοίταξε** κατάματα. Η αεροσυνοδός **κινήθηκε** αντίθετα στον διάδρομο, και τότε ο Θεοδωράκης **σταμάτησε** ακριβώς μπροστά από τις θέσεις τους. Η Πέπη **σηκώθηκε** απότομα και στάθηκε προσοχή. Κατακόκκινη... **ντράπηκε** για την ανόητη αντίδρασή της, αλλά **έμεινε** όρθια δίπλα του. Έπρεπε κάτι να κάνει γρήγορα, **να εκμεταλλευτεί** την ευκαιρία. Του **μίλησε**. Σαν να **συνέχιζε** μια κουβέντα που είχε διακοπεί.

– ... **Θα δώσετε** συναυλία στο Παρίσι;

– Όχι, δεσποινίς μου, **πηγαίνουμε** στη Ναντ.

– Κρίμα, εμείς **θα πάμε** στο Παρίσι... Αλλά δε **θα μείνουμε** εκεί. Μας **καλέσανε** για ομαδάρχισσες σε γαλλικές κατασκηνώσεις.

– Εύγε, κορίτσια! **είπε** εκείνος με στόμφο, κάνοντας ένα αποφασιστικό βήμα για να ξεκολλήσει από το μπλόκο.

Ελένη Μπεντίλλα-Καραράτσιου, *Τα κορίτσια μεγάλωσαν πια!*,
εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001

9. **Ο Νότης και η Νότα πρέπει να απαντήσουν σε αυτή την ερώτηση για να τελειώσει το παιχνίδι τους. Η ερώτηση γράφει: Γράψτε στον παρακάτω πίνακα τα μαυρισμένα ρήματα του κειμένου και δίπλα χαρακτηρίστε τα αν είναι μεταβατικά ή αμετάβατα:**

ταξίδευε	*αμετάβατο*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Ενότητα 9

Η μικρή Ρούλα η Διαβαστερούλα, όπως τη φωνάζουν οι φίλοι και συμμαθητές της, τον περισσότερο χρόνο της τον περνάει διαβάζοντας. Διαβάζει πολλά βιβλία. Η δασκάλα της συχνά τη φωνάζει βιβλιοφάγο ή φωτεινό παντογνώστη. Χτες βράδυ διάβασε κάτι που τη συγκίνησε πολύ και ήθελε να το μοιραστεί την επόμενη μέρα με τους συμμαθητές της. Διαβάστε το κι εσείς!

Τι έκανε λοιπόν όλα τούτα τα χρόνια; Τίποτα. Μάζευε γνώση και φαρμάκι. Ήθελε να είναι καλός και δεν ήξερε... Τι λοιπόν να κάνει; Μια μέρα κάθισε και παίδεψε το κεφάλι του... Στο τέλος το βρήκε: Θα 'πιανε φιλία με τα βιβλία. Θα γύρευε να μάθει από κει αυτά που του 'κρυβαν οι μεγάλοι πίσω απ' τα παραμύθια.

Μα στο χωριό που δούλευε παραπαίδι δεν είχε χαρτοπουλειά. Έπρεπε, λοιπόν, να παρακαλέσει κανέναν μπάρμπα απ' αυτούς που κατεβαίνανε στην πολιτεία και πουλούσανε το καλαμπόκι τους να του φέρει ένα. Και μια μέρα αυτό έγινε. Έπιασε έναν τέτοιο γερούλη, του 'βαλε στη χούφτα κάνα δυο μεταλλίκια και «Σε παρακαλώ» του λέει «αν βρεις εκεί που πας κανένα βιβλίο που να λέει καλές ιστορίες, πάρ' το μου. Ε; Πολύ θα σε περικαλέσω όμως...».

Έβαλε ο παππούς τα μεταλλίκια στην απαλάμη του, τα πασπάτεψε με το δάχτυλο, αναποδογύρισε ένα, για να δει τι έχει από κάτω... έστρωσε τα μουστάκια του... και του τα 'δωσε πίσω...

Σε τρεις μέρες του 'φερε ένα χαρτί πιο χοντρό απ' το βαγγέλιο και του το 'δωσε. «Το πασπάτεψα από παντού» λέει στο παιδί. «Δε βγαίνει τίποτα. Για πάρ' το εσύ, μήπως και σε γνωρίζει και συνεννοηθείτε».

Το παιδί τ' άνοιξε τρέμοντας. Ήταν σαν μικρό σπιτάκι. «Ιστορία Σεβάχ του Θαλασσινού» έλεγε το ξώφυλλό του. Αυτό ήταν! Το παιδί έπεσε πάνου στο βιβλίο με τα μούτρα. Και το διάβαζε, το διάβαζε, ολόκληρο τον χειμώνα. Το διάβαζε και πάλι το διάβαζε, και το 'μαθε νεράκι. Κείνος ο μπάρμπας που του το 'χε φέρει τ' άκουε και τρέμανε τα μουστάκια του. Όμορφο βιβλίο. Μόνο που είχε μια παραξενιά. Έλεγε την ιστορία του μόνο σε όποιον ήθελε.

Μενέλαος Λουντέμης, *Ένα παιδί μετράει τ' άστρα*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999

9

1. Προσπαθήστε να ενώσετε τις παρακάτω προτάσεις με τη βοήθεια των λέξεων που είναι στην παρένθεση:

Το παιδί θα 'πιανε φιλία με τα βιβλία. Ήθελε να μάθει από κει αυτά που του 'κρυβαν οι μεγάλοι πίσω απ' τα παραμύθια. ***(γιατί)***

Το παιδί θα 'πιανε φιλία με τα βιβλία, γιατί ήθελε να μάθει από κει αυτά που του 'κρυβαν οι μεγάλοι πίσω απ' τα παραμύθια.

Έπρεπε να παρακαλέσει κανέναν μπάρμπα απ' αυτούς που κατεβαίνανε στην πολιτεία να του φέρει ένα βιβλίο. Στο χωριό που δούλευε δεν είχε χαρτοπουλειά. ***(επειδή)***

.....

.....

.....

Κάποια μέρα το παιδί βρήκε έναν γεράκο που πήγαινε στην πολιτεία. Του 'βαλε στην παλάμη κάνα δυο μεταλλίκια και τον παρακάλεσε να του φέρει κανένα βιβλίο. ***(όταν)***

.....

.....

.....

Το παιδί διάβαζε το βιβλίο όλο τον χειμώνα και το 'μαθε νεράκι. ***(ώστε)***

.....

Ο μπάρμπας που του 'χε φέρει το βιβλίο άκουγε αυτά που διάβαζε το παιδί και τρέμανε τα μουστάκια του. ***(όταν)***

.....

.....

.....

Στη συνέχεια, η δασκάλα ρώτησε τους μαθητές αν γνωρίζουν τον συγγραφέα αυτού του κειμένου. Κάποιοι ήξεραν λίγα πράγματα γι' αυτόν και κάποιοι όχι. Την επόμενη μέρα η δασκάλα τούς μοίρασε το παρακάτω κείμενο:

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ονοματεπώνυμο:	Μενέλαος Λουντέμης
Χρονολογία γέννησης:	1912
Τόπος γέννησης:	Κωνσταντινούπολη
Η ζωή του:	Ήταν προσφυγόπουλο και αναγκάστηκε να δουλέψει σκληρά για να ζήσει.
	Μέσα από τις περιπλανήσεις του στην Ελλάδα και τις ταλαιπωρίες του αποκτά μια πνευματική καλλιέργεια, που τον βοηθάει αργότερα στο λογοτεχνικό του έργο.
	Εξορίζεται κάποια στιγμή από την Ελλάδα λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων.
	Πραγματοποιεί αμέτρητα ταξίδια, φτάνοντας μέχρι Κίνα και Βιετνάμ.
	Επιστρέφει το 1976 στην Ελλάδα και πεθαίνει έναν χρόνο αργότερα.
Τιμητική διάκριση:	Πρώτο Κρατικό Βραβείο για το βιβλίο του *Τα πλοία άραξαν*.
Τι είπαν γι' αυτόν:	«Ανοίγει την καρδιά του και τις καρδιές των άλλων».
Έργα του:	*Οι κερασιές θ' ανθίσουν και φέτος*
	Καλημύχτα ζωή
	Το ρολόι του κόσμου χτυπά μεσάνυχτα
	Κάτω απ' τα κάστρα της ελπίδας

2. Η δασκάλα ζήτησε από τα παιδιά να διαβάσουν το βιογραφικό του Λουντέμη και στη συνέχεια να το γράψουν σε συνεχή λόγο, αντλώντας και άλλα στοιχεία γι' αυτόν από εγκυκλοπαίδειες.

Ο Μενέλαος Λουντέμης γεννήθηκε το 1912 στην Κωνσταντινούπολη.

3. *Σε τρεις μέρες του 'φερε ένα χαρτί πιο χοντρό απ' το βαγγέλιο και του το 'δωσε. «Το πασπάτεψα από παντού» λέει στο παιδί. «Δε βγαίνει τίποτα. Για πάρ' το εσύ, μήπως και σε γνωρίζει και συνεννοηθείτε».*

Η λέξη συνεννοηθείτε είναι σύνθετη: πρόθεση συν + ρήμα εννοώ (πρόθεση εν + ρήμα νοώ, το οποίο προέρχεται από το ουσιαστικό νους).

Η δασκάλα ζητάει από τη Ρούλα τη Διαβαστερούλα και τους συμμαθητές της να βρουν λέξεις που να έχουν ως πρώτο συνθετικό τους την πρόθεση συν.

Θυμηθείτε: συν+γ=συγγ, συν+λ=συλλ, συν+μ=συμμ, συν+ρ=συρρ, συν+σ=συσσ

α΄ συνθετικό *συν*	β΄ συνθετικό	σύνθετη λέξη
συν	*γράφω*	*συγγράφω*

4. Στην τάξη της Διαβαστερούλας τα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν τη συνέχεια αυτής της ιστορίας και να γράψουν λίγα λόγια. Να κάνετε το ίδιο κι εσείς.

Η 2α Απριλίου, μέρα που γεννήθηκε ο Δανός παραμυθάς Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, γιορτάζεται κάθε χρόνο ως Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου. Η τάξη της μικρής μας φίλης προετοιμάζεται για μια *βιβλιοπαρουσίαση.* Έχουν χωριστεί σε δυο ομάδες. Η πρώτη, όπου ανήκει και η φίλη μας, θα παρουσιάσει το βιβλίο της Άλκης Ζέη *Το καπλάνι της βιτρίνας.*

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε στο δάσος ένας τίγρης, ένα καπλάνι, όπως το λένε στο νησί μας, κι είχε ένα μαύρο μάτι κι ένα καταγάλανο. Έτσι είχε γεννηθεί. Τη μια μέρα είχε ανοιχτό το γαλάζιο μάτι και το μαύρο κοιμότανε, την άλλη μέρα έβλεπε με το μαύρο και το γαλάζιο έμενε κλειστό.

Σαν έβλεπε με το γαλάζιο μάτι, ήτανε ήμερο σαν γάτα, τριγύριζε ανάμεσα στους ανθρώπους, τους βοηθούσε κι έπαιζε με τα παιδιά και τα ζωάκια στο δάσος. Όταν όμως άνοιγε το μαύρο μάτι, γινόταν άγριο, χαλούσε τις δουλειές των ανθρώπων και τα ζωάκια έτρεχαν να κρυφτούνε στις τρύπες τους, σαν το άκουγαν να περνά. Ο Νίκος μάς διηγιέται ένα σωρό περιπέτειες του καπλανιού, κι όχι μόνο σ' εμάς, αλλά και σε άλλα παιδιά, όταν πηγαίναμε στην εξοχή το καλοκαίρι.

Άλκη Ζέη, *Το καπλάνι της βιτρίνας*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2003 (διασκευή)

5. **Μετά το τέλος της βιβλιοπαρουσίασης, η δασκάλα ζητάει από τους μαθητές της πρώτης ομάδας να βρουν και να γράψουν στο τετράδιό τους τις χρονικές προτάσεις από το απόσπασμα του βιβλίου *Το καπλάνι της βιτρίνας*.**

Θυμηθείτε

Κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις

6. **Την ίδια μέρα, οι μαθητές της πρώτης ομάδας παρουσίασαν στην τάξη ένα πολύχρωμο δέντρο, που πάνω στα φύλλα του είχαν γράψει κάποιες φράσεις. Η δασκάλα της τάξης τούς ζητάει να μετατρέψουν τις φράσεις από *ονοματικές* σε *ρηματικές*, και το αντίστροφο. Προσπαθήστε κι εσείς!**

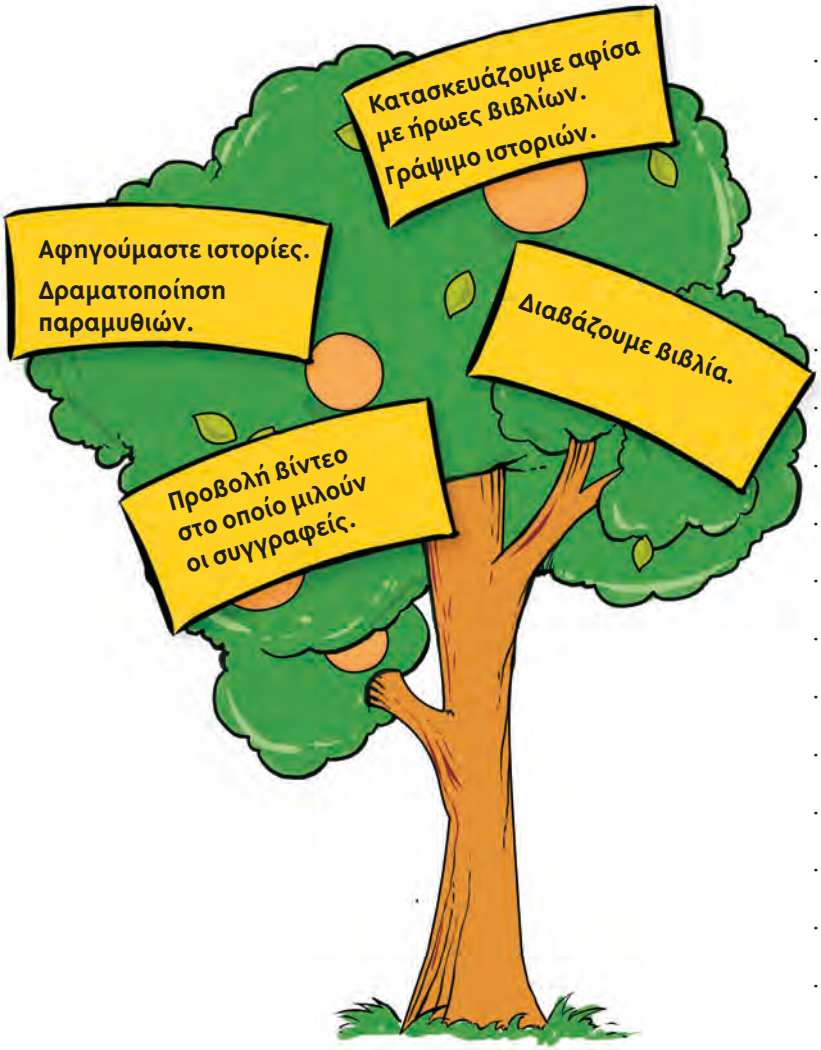

Διάβασμα βιβλίων.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9

Η δεύτερη ομάδα της τάξης είχε για θέμα της βιβλιοπαρουσίασης βιβλία του Ευγένιου Τριβιζά. Ένα βιβλίο από αυτέγραφε στο οπισθόφυλλό του:

Ένας εκκεντρικός κόμης, ένας αμύθητος θησαυρός, ένας μνησίκακος μπάτλερ, μια πεινασμένη τίγρη, πέντε χρυσά κλειδιά, μια απροσδόκητη κληρονομιά και ένα θανάσιμο μυστικό συνθέτουν τη συναρπαστική αυτή περιπέτεια ενός κουρδιστή πιάνων που προσπαθεί να ανακαλύψει πέντε χαμένα κλειδιά, σκόρπια στα πέρατα του κόσμου.

Ευγένιος Τριβιζάς, *Το σεντούκι με τις πέντε κλειδαριές*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1998

Θυμηθείτε

Σύνδεση με κόμμα ή με «και»

7. Οι συμμαθητές της φίλης μας και αυτή παρατήρησαν ότι στο παραπάνω κείμενο υπάρχουν *συνδέσεις με κόμμα* και τις μετέτρεψαν σε *συνδέσεις με «και»*. Προσπαθήστε να κάνετε κι εσείς το ίδιο.

Ένας εκκεντρικός κόμης και ένας αμύθητος θησαυρός και...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Γνωρίζετε πώς γίνεται μια βιβλιοπαρουσίαση; Διαλέξτε το αγαπημένο σας βιβλίο και γράψτε ένα κείμενο για την εφημερίδα της τάξης σας.

Η παρουσίαση του αγαπημένου μου βιβλίου

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τα παιδιά με τη δασκάλα τους είχαν κλείσει ραντεβού για να επισκεφτούν τη βιβλιοθήκη της πόλης τους. Μπαίνοντας εκεί, ένας υπάλληλος ανέλαβε να τους ξεναγήσει. Αρχικά τους μίλησε για τον κανονισμό που υπάρχει σε κάθε βιβλιοθήκη. Διάβασαν μερικά άρθρα του κανονισμού. Διαβάστε τα κι εσείς!

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη δανείζει βιβλία, περιοδικά και βιντεοταινίες. Παρέχει, επίσης, τη δυνατότητα φωτοτύπησης υλικού της και πρόσβασης στο διαδίκτυο (internet) μέσω των υπολογιστών της. Το υλικό που δε δανείζεται περιλαμβάνει: σπάνια βιβλία, χάρτες, πληροφοριακά βιβλία, εφημερίδες, πρόσφατα τεύχη περιοδικών. Το υλικό αυτό βρίσκεται στη διάθεση του κοινού για χρήση στους χώρους της.

Κάρτα μέλους

Κάθε πολίτης μπορεί να γίνει μέλος της Βιβλιοθήκης δωρεάν. Η απώλεια της κάρτας μέλους χρεώνεται με 1,50 €. Κάθε μέλος της Βιβλιοθήκης υποχρεούται να ακολουθεί τους κανόνες λειτουργίας της, να επιστρέφει τα βιβλία που δανείζεται και να φροντίζει να αντικαθιστά κατεστραμμένα ή χαμένα βιβλία από υπαιτιότητά του που ανήκουν στη Βιβλιοθήκη...

9. Γράψτε κι εσείς μερικούς κανόνες λειτουργίας. Οι λέξεις-κλειδιά θα σας βοηθήσουν.

δανειομός, επιστροφή, ημέρες, ανανέωση δανειομού

.....

.....

.....

.....

.....

πρόστιμο, χρήματα, ημέρες καθυστέρησης

.....

.....

.....

10. Παρακάτω βλέπετε ένα δελτίο ταξινόμησης βιβλίων. Συμπληρώστε κι εσείς ένα τέτοιο δελτίο για το αγαπημένο σας βιβλίο. Η συμπλήρωση των στοιχείων θα πρέπει να γίνει με κεφαλαία γράμματα:

ΔΕΛΤΙΟ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ:	
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ:	
ΤΙΤΛΟΣ:	
ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:	
ΕΚΔΟΤΗΣ:	
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:	
ΤΟΜΟΣ:	
ΣΕΛΙΔΕΣ:	
ISBN:	
ΑΡΙΘ. ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ ΑΓΟΡΑΣ:	
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ:	

11. **Στο τέλος, ο υπάλληλος της βιβλιοθήκης τούς μίλησε και για μια σύγχρονη βιβλιοθήκη. Δεν είναι απαραίτητο να βγούμε από το σπίτι μας. Για όσους έχουν ηλεκτρονικό υπολογιστή υπάρχει και ο ηλεκτρονικός τρόπος αναζήτησης των βιβλίων, εύκολα, γρήγορα και ξεκούραστα. Συζητήστε στην τάξη για το τι πρέπει να κάνουμε για να βρούμε ένα βιβλίο που θέλουμε στο διαδίκτυο και συμπληρώστε την παρακάτω φόρμα προκειμένου να βρείτε ένα βιβλίο που θα θέλατε πολύ. Η συμπλήρωση της φόρμας πρέπει να γίνει με κεφαλαία γράμματα:**

βιβλιοθήκη

X | Επιλογή Βάσης Δεδομένων | Σάρωση | Ιστορικό Αναζητήσεων | Βοήθεια

Αναζήτηση εγγραφών στη βάση [Κύριος Κατάλογος]:

Ο Κατάλογος περιλαμβάνει Βιβλία, Περιοδικά και άλλο υλικό ...

Συμπληρώστε αυτή τη φόρμα αναζήτησης:

Τίτλος

Συγγραφέας

Εκδοτικός οίκος

Αναζήτηση | Διαγραφή

Αριθμός εγγραφών για προβολή στη λίστα αποτελεσμάτων: 10

[Έξοδος] [Επιλογή Βάσης] [Σάρωση]
[Ιστορικό Αναζητήσεων] [Βοήθεια]

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

ISBN Set 978-960-06-2576-9
Τ.Α΄ 978-960-06-2577-6
Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0111

ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"
ινστιτουτο τεχνολογιας υπολογιστων & εκδοσεων

(01) 000000 0 10 0111 2